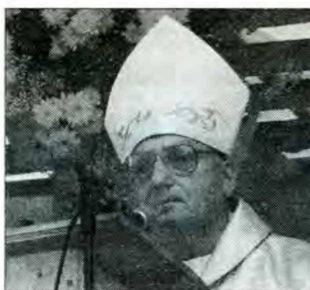
W numerze:

Dwa lata rządów PiS 5

Kontynuować rozpoczętą pracę 11

Euroregion ponad region 13

Ogólnokrajowy tygodnik SZ "Związek Polaków na Białorusi"

GŁOS znad Niemna

Życie jest trudną lekcją, której nie można się nauczyć. Trzeba ją przeżyć

Stefan ŻEROMSKI

28 września 2007r. Nr 39 (795) Index 63863 Rok założenia 1989

Polska Ojczyzną wszystkich Polaków

Aby nadal były umacniane więzi między Polską a Polakami żyjącymi za granicą

Około 400 uczestników z ponad 60 krajów wzięło udział w Warszawie w III Zjeździe Polonii i Polaków z Zagranicy. Uczestniczyli w nim m.in. przedstawiciele polonijnych organizacji, instytucji naukowych i kulturalnych, a także polskich mediów działających na obczyźnie.

Delegaci Zjazdu zostali podzieleni na osiem komisji. Podczas spotkania uczestnicy mieli możliwość omówienia różnych kwestii m.in.: promocja kultury polskiej za granicą, sytuacja polskiej mniejszości na świecie, współpraca między Polonią a rodakami w kraju oraz zjawisko nowej emigracji, czyli wyjazdy Polaków do pracy w państwach UE.

Zjazd rozpoczął się mszą świętą w stołecznym Kościele Św. Krzyża na Krakowskim Przedmieściu. Po mszy uczestnicy Zjazdu złożyli wieńce na Grobie Nieznanego Żołnierza.

W Sejmie RP, w obecności przedstawicieli Polonii, prezydent Lech Kaczyński podpisał ustawę wprowadzającą Kartę Polaka. Ustawa zapewnia ułatwienia i przywileje dla Polaków, zamieszkałych na Wschodzie.

Oficjalne otwarcie Zjazdu nastąpiło w Sali Plenarnej Sejmu RP. Wzięli w nim udział m.in. prezydent RP oraz marszałkowie: senatu — Bogdan Borusewicz oraz sejmu — Ludwik Dorn.

W kolejne trzy dni Zjazd obradował w Domu Polonii w Pułtusku, a poniedziałek także w budynku Sejmu RP.

Zjazd zakończyło ekumeniczne nabożeństwo w warszawskim ewangelicko-augsburskim Kościele Św. Trójcy. Na Zamku Królewskim zostały przedstawione podjęte przez delegatów uchwały.

Tradycja organizowania zjazdów Polonii sięga czasów II Rzeczypospolitej. Przed wojną dwukrotnie, w roku 1929 i 1934, odbyły się Światowe Zjazdy Polaków z Zagranicy. Do tej inicjatywy powrócono po 1989r. Pierwszy Zjazd miał miejsce w Krakowie w 1992r., natomiast kolejny odbył się w 2001r. w Warszawie, Krakowie, Częstochowie i Pułtusku. Akurat w tym Zjeździe miałem zaszczyt uczestniczyć. Delegację z Białorusi reprezentowali Polacy z różnych miast oraz organizacji polskich.

Wówczas był to okres nadziei na lepsze jutro dla nas wszystkich. Wcześniej odszedł z kierowania organizacją jej wieloletni prezes, a potem odbył się burzliwy V Zjazd ZPB. Wielu z nas wierzyło, że uda się naszą organizację scalić i wzmocnić, a brudy wylane podczas zjazdu spłyną do kanalizacji i nigdy nie wypłyną na powierzchnię. Wypłynęły, i to jeszcze z jakim smrodem na VI Zjeździe. Wstyd wspominać.

Niestety, niezdrowe, a u niektórych wręcz chore ambicję brały górę. Dlatego różnie wyglądała działalność naszej organizacji w latach 2000-2005. Niemniej jednak mieliśmy wolne pole do wymiany swoich poglądów, sporo osiągnięć i sukcesów. Praca w Domach Polskich oraz w terenach była prowadzona na dosyć wysokim poziomie. Życzliwość i zrozumienie jeszcze miały miejsce wśród nas. Od dłuższego czasu w Siedzibie Głównej ZPB w Grodnie dojrzewał ropień, aż tu pękł i wyłonił się z niego jeden jedyny problem — brak zgody w organizacji. Zostaliśmy wciągnięci do polityki negacji, agresji przy braku tolerancji. Powstały dwie opcje, która z nich ma racje bytu, rozstrzygnie czas. Lecz krzywd, które zostały wyrządzone, raczej nikt nie będzie w stanie naprawić.

Nie dziwi więc nikogo, że Związek Polaków na Białorusi obecnie mogła reprezentować wyłącznie i niepodzielnie moja była koleżanka, z którą tak zacnie reprezentowaliśmy ZPB w 2001r. Lecz ładna buzia, wyuczone kwestie, plecki nie wystarczą, aby być szczęśliwą. Nic w życiu nie działa w jednym kierunku. Nadal u niej obowiązuje hasło — uśmiechnięta buzia do złej gry, co było bardzo widoczne podczas jej przemówień i wystąpień na tak ważnym dla Polonii i Rodaków na Wschodzie spotkaniu. A kwestia Polaków na Białorusi nadal pozostaje pod znakiem zapytania, czyli jest zamknięta na klucz, który ktoś zgubił...

PAP/AD

SPORT

Zabawa na sportowo

VI Olimpiada ZPB

Pierwszym powakacyjnym spotkaniem sportowców przy Związku Polaków stały się zawody, w których sześć drużyn z Grodzieńszczyzny walczyły o puchar PKOL. Po raz szósty KS "Batory" zebrał wielkie grono swoich przyjaciół.

czytaj na str. 14

KONTAKTY

Wizy krajów „Wyszehradzkiej Czwórki" będą wydawane Białorusinom bezpłatnie. Prezydenci Polski, Węgier, Czech i Słowacji podjęli decyzję, że po wstąpieniu do strefy z Schengen będą zniesione opłaty za wydawanie wiz obywatelom Białorusi i Ukrainy.

Prezydent Czech Vaclav Klaus powiedział, że likwidować wiz jego kraj nie będzie, ale jest gotowy do ich bezpłatnego wydawania — podało radio „Praha".

- Nie zważając na to, że między nami i kierownictwem Białorusi istnieje różnica zdań, to nie powinny one przeszkadzać w podróżowaniu dla zwykłych Białorusinów — oświadczył prezydent Polski Lech Kaczyński.

CHARTYJA/AD

POLSKA

Zadośćuczynienie

Ustawa o Karcie Polaka stanowi realizację art. 6 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, mówiącego o udzielaniu pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym. Dotyczy ona rodaków, którzy na skutek zmiennych losów Ojczyzny znaleźli się poza jej granicami. Stanowią oni około 1/3 Narodu Polskiego.

Jednak sytuacja prawna i materialna Polaków jest różna w zależności od zamieszkiwanego przez nich regionu. Grupą znajdującą się w najtrudniejszej sytuacji są rodacy z byłych republik Związku Sowieckiego. Dlatego Karta Polaka dotyczy rodaków zza wschodniej granicy. Uchwalenie jej jest o tyle ważne, że państwa powstałe po upadku Związku Sowieckiego nie uznają podwójnego obywatelstwa. Zatem nie objęłyby swym zasięgiem tych Polaków inny przygotowywany projekt nowelizacji ustawy o obywatelstwie polskim, który przewiduje możliwość przywrócenia obywatelstwa polskiego.

Pierwsze projekty ustawy Karty Polaka powstały jeszcze za rządu Jana Olszewskiego, ale nigdy nie doszło do ich uchwalenia. W 1999r. marszałek Senatu Alicja Grześkowiak z ramienia Akcji Wyborczej „Solidarność" wniosła do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o Karcie Polaka i trybie stwierdzania przynależności do Narodu Polskiego osób narodowości polskiej lub polskiego pochodzenia. Jednocześnie upoważniła ona senator Janinę Sagatowską (kilkakrotnie odwiedzała Siedzibę Główną ZPB w Grodnie, gdzie spotykała się z kierownictwem ZPB oraz Polakami z Grodzieńszczyzny) do reprezentowania stanowiska Senatu RP w dalszych pracach nad projektem. Jednak również w tym przypadku nie uchwalono ustawy. Po dwóch czytaniach projektu Sejm RP skierował go do Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Łączności z Polakami za Granicą w celu przedstawienia dodatkowego sprawozdania. Dalsze prace nad projektem przerwał koniec kadencji sejmu.

Ustawę o Karcie Polaka wniósł rząd Jarosława Kaczyńskiego po uzyskaniu pozytywnych opinii w międzyresortowych komisjach. Dnia 7 września br. Sejm RP przyjął ustawę i skierował ją do Senatu RP. Na jego posiedzeniu senatorzy wnioskowali o wprowadzenie trzech poprawek i skierowali projekt do komisji senackich. Te z kolei po rozpatrzeniu dokumentu zrezygnowały ze wspomnianych poprawek. 22 września br. prezydent Lech Kaczyński podpisał ustawę o Karcie Polaka.

Jacek DYTKOWSKI/AD

Projekt ustawy Karty Polaka czytaj na str. 2-3

Polska Ojczyzną

Aby nadal były umacniane więzi między

Karta Polaka

(projekt ustawy z dnia 20 kwietnia 2007r.)

realizując postanowienia Konstytucji w zakresie udzielania pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym, wypełniając moralny obowiązek wobec Polaków na Wschodzie, którzy na skutek zmiennych losów naszej Ojczyzny utracili obywatelstwo polskie, spełniając oczekiwania tych, którzy polskimi obywatelami nigdy wcześniej nie będąc, ze względu na swoją tożsamość narodową pragną uzyskać potwierdzenie przynależności do Narodu Polskiego, w celu wzmocnienia więzi łączących Polaków na Wschodzie z Macierzą oraz wspierając ich starania o zachowanie języka polskiego oraz kultywowanie tradycji narodowej, z poszanowaniem zasad prawa międzynarodowego, jak również zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej, przyjętych na mocy prawa międzynarodowego, z poszanowaniem dla rozwoju dwustronnych i wielostronnych stosunków dobrosąsiedzkich, partnerstwa i współpracy z państwami powstałymi po rozpadzie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, w szczególności z uwzględnieniem dwustronnych traktatów zawartych przez Rzeczpospolitą Polską z tymi krajami o utrzymaniu stosunków dobrosąsiedzkich i współpracy oraz gwarantowaniu praw mniejszości, postanawia się, co następuje:

Rozdział I
Przepisy ogólne

Art. 1.

Ustawa określa zasady przyznawania i utraty ważności Karty Polaka oraz właściwość i tryb postępowania organów w tych sprawach, a także uprawnienia posiadacza Karty Polaka.

Art. 2.

1. Karta Polaka jest dokumentem potwierdzającym przynależność do Narodu Polskiego.

2. Karta Polaka poświadcza uprawnienia wynikające z niniejszej ustawy.

Art. 3.

1. Do postępowań w sprawach uregulowanych w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, o ile ustawa nie stanowi inaczej.

2. Do postępowania w sprawach należących do właściwości konsulów stosuje się przepisy ustawy z dnia 13 lutego 1984r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002r. Nr 215, poz. 1823 i z 2004r. Nr 173, poz. 1808).

Rozdział II
Przyznawanie i unieważnianie Karty Polaka

Art. 4.

1. Karta Polaka może być przyznana osobie posiadającej, w dniu złożenia wniosku o wydanie Karty Polaka, obywatelstwo Republiki Armenii, Republiki Azerbejdżańskiej, Republiki Białoruś, Republiki Estońskiej, Gruzji, Republiki Kazachstanu, Republiki Kirgiskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Mołdowy, Federacji Rosyjskiej, Republiki Tadżykistanu, Republiki Turkmenistanu, Ukrainy albo Republiki Uzbekistanu oraz deklarującej przynależność do Narodu Polskiego, jeżeli spełni ona łącznie następujące warunki:

1) wykaże swój związek z polskością poprzez przynajmniej bierną znajomość języka polskiego, który uważa za język ojczysty oraz znajomość i kultywowanie polskich tradycji i zwyczajów;

2) w obecności konsula Rzeczypospolitej Polskiej, zwanego dalej „konsulem", lub upoważnionego pracownika organizacji, o której mowa w art. 8 ust. 1, złoży pisemną deklarację przynależności do Narodu Polskiego;

3) wykaże, że co najmniej jedno z jej rodziców lub dziadków albo dwoje pradziadków było narodowości polskiej lub posiadało obywatelstwo polskie, albo przedstawi zaświadczenie organizacji polskiej lub polonijnej działającej na terenie jednego z państw, o których mowa w zdaniu wstępnym, potwierdzające aktywne zaangażowanie w działalność na rzecz języka i kultury polskiej lub polskiej mniejszości narodowej przez okres co najmniej ostatnich trzech lat.

2. Karta Polaka może być także przyznana osobie będącej obywatelem jednego z państw, o których mowa w ust. 1, której polskie pochodzenie zostało prawomocnie stwierdzone zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 listopada 2000r. o repatriacji (Dz. U. z 2004r. Nr 53, poz. 532, z 2005r. Nr 94, poz. 788 oraz z 2006r. Nr 249, poz. 1828).

3. Karta Polaka może być przyznana wyłącznie osobie nieposiadającej obywatelstwa polskiego albo zezwolenia na osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Prezes Rady Ministrów ogłasza, w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski", wykaz organizacji polskich lub polonijnych uprawnionych do wystawiania zaświadczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 3.

Art. 5.

1. Przyznanie Karty Polaka następuje w drodze decyzji, na pisemny wniosek osoby ubiegającej się o jej wydanie, zwanej dalej „wnioskodawcą", lub jej przedstawiciela ustawowego.

2. Organem właściwym w sprawie wydania Karty Polaka jest konsul właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy.

3. Czynności wykonywane przez konsula w związku ze złożeniem przez wnioskodawcę wniosku i wydaniem decyzji o przyznaniu Karty Polaka są wolne od opłat konsularnych.

Art. 6.

1. Wnioskodawca ma obowiązek przedstawić dokumenty i inne dowody potwierdzające spełnianie warunków, o których mowa w art. 4 ust. 1 lub 2.

2. Dokumentami i dowodami, o których mowa w ust. 1, mogą być w szczególności:

1) polskie dokumenty tożsamości;

2) akty stanu cywilnego lub ich odpisy oraz metryki chrztu, świadectwa szkolne i inne dokumenty potwierdzające związek z polskością;

3) dokumenty potwierdzające odbycie służby wojskowej w polskich formacjach wojskowych;

4) dokumenty potwierdzające fakt deportacji lub uwięzienia, zawierające wpis informujący o polskim pochodzeniu;

5) dokumenty o rehabilitacji osoby deportowanej, zawierające wpis informujący o polskim pochodzeniu;

6) zagraniczne dowody tożsamości zawierające informacje na temat narodowości polskiej ich posiadacza;

7) zaświadczenie organizacji polskiej działającej na terenie jednego z państw, o których mowa w art. 4 ust. 1, potwierdzające aktywne zaangażowanie w działalność na rzecz języka i kultury polskiej lub polskiej mniejszości narodowej;

8) prawomocna decyzja w sprawie stwierdzenia polskiego pochodzenia, wydana zgodnie z przepisami ustawy o repatriacji.

3. W przypadku osób, o których mowa w art. 4 ust. 2, właściwy organ wydaje decyzję o przyznaniu Karty Polaka na podstawie decyzji, o której mowa w ust. 2 pkt 8.

4. W odniesieniu do wnioskodawcy szczególnie zasłużonego dla Rzeczypospolitej Polskiej konsul może wydać decyzję o przyznaniu Karty Polaka bez konieczności przedstawiania przez wnioskodawcę dokumentów, o których mowa w ust. 2.

5. Potwierdzenia znajomości języka polskiego w stopniu przynajmniej biernym dokonuje, z zastrzeżeniem art. 8 ust. 2, konsul podczas rozmowy z wnioskodawcą.

Art. 7.

Do wniosku, o którym mowa w art. 5 ust. 1, wnioskodawca dołącza kopię ważnego dokumentu potwierdzającego tożsamość.

Art. 8.

1. W celu ułatwienia wnioskodawcy złożenia wniosku, o którym mowa w art. 5 ust. 1, Prezes Rady Ministrów może powierzyć przyjmowanie wniosków o przyznanie Karty Polaka organizacji pozarządowej posiadającej osobowość prawną oraz prowadzącej działalność w zakresie pomocy osobom narodowości polskiej zamieszkałym na terenie państw, o których mowa w art. 4 ust. 1.

2. W przypadku składania wniosku za pośrednictwem organizacji, o której mowa w ust. 1, potwierdzenia znajomości języka polskiego w stopniu przynajmniej biernym dokonuje upoważniony pracownik organizacji, podczas rozmowy z wnioskodawcą.

3. Organizacja, o której mowa w ust. 1, przekazuje niezwłocznie właściwemu konsulowi otrzymane wnioski wraz z potwierdzeniami znajomości przez wnioskodawców języka polskiego w stopniu przynajmniej biernym.

Art. 9.

1. Małoletniemu przyznaje się Kartę Polaka na wniosek rodziców, gdy:

1) oboje rodzice posiadają Kartę Polaka;

2) jeden z rodziców posiada Kartę Polaka - za zgodą drugiego z rodziców wyrażoną w oświadczeniu złożonym przed konsulem chyba, że drugiemu z rodziców nie przysługuje władza rodzicielska.

2. Przyznanie Karty Polaka małoletniemu, który ukończył 16 lat, może nastąpić jedynie za jego zgodą.

Art. 10.

1. Karta Polaka jest ważna przez okres 10 lat od dnia jej przyznania, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Jeżeli najpóźniej na 3 miesiące przed terminem utraty ważności Karty Polaka jej posiadacz złoży wniosek o przedłużenie ważności, ważność Karty Polaka jest przedłużana na okres kolejnych 10 lat.

3. Karta Polaka przyznana małoletniemu traci ważność z upływem 1 roku od dnia uzyskania przez niego pełnoletności.

4. Jeżeli po uzyskaniu pełnoletności, najpóźniej na 3 miesiące przed terminem, o którym mowa w ust. 3, posiadacz złoży wniosek o przedłużenie ważności, ważność Karty Polaka jest przedłużana na okres 10 lat.

5. Karta Polaka traci ważność z chwilą nabycia obywatelstwa polskiego lub uzyskania zezwolenia na osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 11.

1. Osobie, której przyznano Kartę Polaka, konsul wydaje Kartę Polaka.

2. Kartę Polaka wręcza konsul lub inna upoważniona przez niego osoba; jeżeli jest to możliwe wręczenie Karty Polaka następuje w sposób uroczysty.

3. Korzystanie z uprawnień wynikających z Karty Polaka, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 1-3, wymaga jednoczesnego okazywania ważnego dokumentu potwierdzającego tożsamość jej posiadacza.

Art. 12.

Konsul wydaje decyzję o odmowie przyznania Karty Polaka w przypadku, gdy:

1) wnioskodawca nie spełnia warunków określonych w art. 4, z zastrzeżeniem art. ust. 4;

2) w postępowaniu o przyznanie Karty Polaka wnioskodawca złożył wniosek lub dołączył do niego dokumenty zawierające nieprawdziwe dane osobowe lub fałszywe informacje, jak również gdy zeznał nieprawdę lub zataił prawdę albo, w celu użycia za autentyczny, podrobił lub przerobił dokument bądź takiego dokumentu jako autentycznego użył;

3) wnioskodawca repatriował się z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej na podstawie umów repatriacyjnych zawartych w latach 1944-1957 przez Rzeczpospolitą Polską albo przez Polską Rzeczpospolitą Ludową z Białoruską Socjalistyczną Republiką Radziecką, Ukraińską Socjalistyczną Republiką Radziecką, Litewską Socjalistyczną Republiką Radziecką i Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich do jednego z państw będących stroną tych umów;

4) wnioskodawca nabył obywatelstwo polskie, albo uzyskał zezwolenie na osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

5) przemawiają za tym względy obronności, bezpieczeństwa albo ochrony porządku publicznego Rzeczypospolitej Polskiej;

6) wnioskodawca działa lub działał na szkodę podstawowych interesów Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 13.

1. Organem odwoławczym od decyzji, o której mowa w art. 12, jest Rada do Spraw Polaków za Granicą.

2. Odwołanie wnosi się w terminie 30 dni od daty doręczenia decyzji, o której mowa w art. 12, za pośrednictwem konsula.

Art. 14.

1. Przyznanie Karty Polaka nie oznacza nabycia polskiego obywatelstwa, ani stwierdzenia polskiego pochodzenia w rozumieniu odrębnych przepisów.

2. Karta Polaka nie jest dokumentem uprawniającym do przekraczania granicy, ani do osiedlenia się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 15.

1. Konsul, w drodze decyzji administracyjnej, z urzędu unieważnia Kartę Polaka, w przypadku:

1) gdy po otrzymaniu Karty Polaka jej posiadacz zachowuje się w sposób uwłaczający Rzeczpospolitej Polskiej lub Polakom;

2) gdy zachodzi jedna z przesłanek określonych w art. 12 pkt 2 i 4-6;

3) zrzeczenia się Karty Polaka.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, dotychczasowy posiadacz powinien niezwłocznie zwrócić Kartę Polaka konsulowi, który ją wydał, a gdy jest to niemożliwe, konsulowi urzędującemu najbliżej miejsca pobytu jej dotychczasowego posiadacza.

3. Do decyzji, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepis art. 13.

4. Unieważnienie Karty Polaka nie ma wpływu na ważność decyzji w sprawie stwierdzenia polskiego pochodzenia, wydanej zgodnie z przepisami ustawy o repatriacji.

Art. 16.

Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

1) wzór wniosku o przyznanie Karty Polaka;

2) wzór Karty Polaka, uwzględniając w szczególności dane, które muszą być zawarte we wniosku o wydanie Karty Polaka, oraz dane i informacje, jakie powinny być zawarte w Karcie Polaka.

Rozdział III
Uprawnienia posiadacza Karty Polaka

Art. 17.

1. Posiadacz Karty Polaka może ubiegać się o zwolnienie z opłaty za wydanie wizy pobytowej długoterminowej uprawniającej do wielokrotnego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub refundację tej opłaty.

2. Refundacja, o której mowa w ust. 1, jest finansowana z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

3. Refundacja, o której mowa w ust. 1, jest dokonywana za pośrednictwem właściwego konsula.

Art. 18.

1. Posiadacz Karty Polaka ma prawo do:

1) podejmowania i odbywania studiów, studiów doktoranckich oraz innych form kształcenia, a także uczestniczenia w badaniach naukowych i pracach rozwojowych na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 lipca 2005r. — Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm. 2);

2) korzystania z form kształcenia na zasadach określonych w ustawie z dnia 7 września 1999r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm. 3);

3) korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej w stanach nagłych, w zakresie określonym w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm. 4)) chyba, że umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, przewiduje zasady bardziej korzystne;

4) ulgi 37 proc. przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych, na podstawie biletów jednorazowych, na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 czerwca 1992r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2002r. Nr 175, poz. 1440, z późn. zm. 5);

5) bezpłatnego wstępu do muzeów państwowych.

2. Posiadacz Karty Polaka korzysta z pierwszeństwa przy ubieganiu się o dotacje i inną pomoc finansową ze środków budżetu państwa lub budżetów samorządów terytorialnych przeznaczonych na wspieranie Polaków za granicą.

3. Posiadacz Karty Polaka podejmujący kształcenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, zachowuje prawo do ubiegania się o stypendia i inną pomoc przewidzianą dla cudzoziemców w odrębnych przepisach.

4. Przepis ust. 1 pkt 3 nie ma zastosowania do osób uprawnionych do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Art. 19.

wszystkich Polaków

Polską a Polakami żyjącymi za granicą

Koszty świadczeń opieki zdrowotnej, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 3, są finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Rozdział IV
Rada do Spraw Polaków za Granicą

Art. 20.

1. Tworzy się Radę do Spraw Polaków za Granicą.

2. Rada do Spraw Polaków za Granicą, zwana dalej „Radą", jest organem administracji publicznej rozpatrującym odwołania od decyzji, o których mowa w art. 12 i art. 15.

3. Rada jest także organem właściwym w sprawach wznowienia postępowania, uchylenia, zmiany lub stwierdzenia nieważności wydanych przez siebie decyzji lub postanowień.

4. Prezes Rady Ministrów określi w drodze rozporządzenia:

1) wewnętrzną organizację i tryb pracy Rady, w tym tryb podejmowania decyzji;

2) tryb wyboru, uprawnienia i obowiązki przewodniczącego Rady;

3) wysokość wynagrodzenia przysługującego członkom Rady za udział w pracach Rady oraz zasady pokrywania pozostałych wydatków związanych z pracami Rady;

4) zasady prowadzenia ewidencji, o której mowa w art. 23 ust. 3, uwzględniając zakres zadań Rady.

5. Prezes Rady Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady finansowania działalności Rady, uwzględniając konieczność sprawnego funkcjonowania Rady.

6. Obsługę administracyjną i kancelaryjną Rady sprawuje Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.

Art. 21.

1. W skład Rady wchodzi 6 członków powoływanych przez Prezesa Rady Ministrów na pięcioletnią kadencję spośród osób wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem w zakresie działania Rady. Co najmniej połowa członków Rady powinna posiadać wyższe wykształcenie prawnicze.

2. Członkiem Rady może być osoba posiadająca obywatelstwo polskie i korzystająca z pełni praw publicznych.

Art. 22.

1. Prezes Rady Ministrow może odwołać członka Rady przed upływem kadencji.

2. W przypadku odwołania członka Rady lub jego śmierci Prezes Rady Ministrów uzupełnia skład Rady powołując na miejsce opróżnione nowego członka Rady na okres do końca kadencji.

Rozdział V
Rejestry i ewidencje

Art. 23.

1. Konsul prowadzi rejestr złożonych wniosków o przyznanie Karty Polaka i decyzji wydanych w tych sprawach oraz rejestr przyznanych i unieważnionych Kart Polaka w zakresie swojej właściwości.

2. Rejestr przyznanych oraz unieważnionych Kart Polaka, o którym mowa w ust. 1, zawiera następujące dane osób, którym przyznano Kartę Polaka, albo których Kartę Polaka unieważniono:

1) imię i nazwisko;

2) datę i miejsce urodzenia;

3) płeć;

4) miejsce zamieszkania za granicą;

5) obywatelstwo;

6) narodowość;

7) obywatelstwo i narodowość rodziców, dziadków lub pradziadków, jeżeli ich dane zostały wskazane przez osobę ubiegającą się o przyznanie Karty Polaka.

3. Rada prowadzi ewidencję przyznanych oraz unieważnionych Kart Polaka.

4. Do ewidencji, o której mowa w ust. 3, stosuje się odpowiednio przepis ust. 2.

Art. 24.

1. Dane, o których mowa w art. 23 ust. 3 i 4, udostępniane są za pośrednictwem urządzeń teleinformatycznych, bez konieczności składania pisemnych wniosków ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefowi Agencji Wywiadu, konsulom oraz organom Policji i Straży Granicznej.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzór rejestru i ewidencji, o których mowa w art. 23 ust. 1 i 2, oraz sposób przetwarzania danych w nich zawartych, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia wszystkim uprawnionym szybkiego do nich dostępu.

Rozdział VI
Przepisy zmieniające i końcowe

Art. 25.

W ustawie z dnia 13 lutego 1984r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002r. Nr 215, poz. 1823 i z 2004r. Nr 173, poz. 1808) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 25 dodaje się art. 25a w brzmieniu:

„Art. 25a. Konsul:

1) prowadzi postępowanie w sprawie przyznania Karty Polaka;

2) wydaje decyzje o przyznaniu, odmowie przyznania oraz unieważnieniu Karty Polaka;

3) wydaje Kartę Polaka;

4) przedłuża ważność Karty Polaka w przypadkach określonych w ustawie - Karta Polaka."

Art. 26.

W ustawie z dnia 20 czerwca 1992r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, w art. 4 w ust. 4 po pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

"4) posiadacze ważnej Karty Polaka.".

Art. 27.

W ustawie z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) w art. 94a ust. 2 po pkt. 3 dodaje się punkt 3a w brzmieniu:

"3a) osoby posiadające ważną Kartę Polaka; ".

Art. 28.

W ustawie z dnia 27 lipca 2005r. — Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, późn. zm. 6)) w art. 43 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 2 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

"1a) posiadacze ważnej Karty Polaka";

2) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

"5. Obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) — stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, lub Konfederacji Szwajcarskiej i członkowie ich rodzin oraz osoby, które posiadają ważną Kartę Polaka, posiadający środki finansowe niezbędne na pokrycie kosztów utrzymania podczas studiów, mogą podejmować i odbywać studia, studia doktoranckie oraz inne formy kształcenia, a także uczestniczyć w badaniach naukowych i pracach rozwojowych na zasadach obowiązujących obywateli polskich, z tym, że osobom tym nie przysługuje prawo do stypendium socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych,

6) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006r. Nr 46, poz. 328, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 144, poz. 1043 i Nr 227, poz. 1658. stypendium mieszkaniowego, stypendium na wyżywienie i zapomóg, albo na zasadach określonych w ust. 3 i 4.".

Art. 29.

Ustawa wchodzi w życie po upływie roku od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy — Karta Polaka jest wyrazem spełnienia moralnego obowiązku Państwa Polskiego wobec Rodaków, którzy na skutek zmiennych losów naszej Ojczyzny znaleźli się poza jej obecnymi granicami.

Celem ustawy jest wzmocnienie więzi między Polakami mieszkającymi na terytorium państw powstałych po rozpadzie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich a Macierzą oraz wspieranie ich starań o utrzymanie języka polskiego i kultywowanie tradycji narodowej.

Ustawa, przy założeniu poszanowania ogólnie przyjętych zasad prawa międzynarodowego oraz zachowania jak najlepszych relacji z państwami, w których zamieszkuje mniejszość polska, powinna przyczynić się do wstrzymania bądź spowolnienia procesu wynaradawiania się, któremu podlegają wszystkie mniejszości narodowe - w tym również mniejszość polska na Wschodzie. Ustawa, poza pomocą w zacieśnianiu więzów Rodaków z Macierzą, stanie się ważnym politycznym sygnałem informującym, że Polska w sposób poważny i podmiotowy zaczyna traktować mniejszość polską na Wschodzie.

Uchwalenie ustawy będzie ponadto spełnieniem postulatów środowisk polonijnych apelujących, od blisko dziesięciu lat, o jej przyjęcie. Należy podkreślić, że obecnie diaspora polska na Wschodzie, rozumiejąc trudną sytuację gospodarczą Polski, największy nacisk kładzie na wydźwięk moralno-polityczny - a nie na zestaw przywilejów finansowych wynikających z projektowanej ustawy. Świadczą o tym opinie największych organizacji polonijnych działających na terytorium państw powstałych po rozpadzie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, które nadesłały swoje pozytywne stanowiska w tej sprawie w trakcie prac nad niniejszym projektem.

Podobne rozwiązania do zawartych niniejszym projekcie ustawy z powodzeniem wykorzystuje wiele państw Europy Środkowowschodniej m.in. Słowacja (Ustawa o Słowakach zamieszkujących za granicą z 1997r., znowelizowana w 2005r.), Węgry (Ustawa o Węgrach mieszkających w sąsiednich państwach z 2001r., znowelizowana w 2003r.), czy Ukraina (Ustawa o statusie prawnym Ukraińców zagranicznych z 2004r.).

Ustawa określa warunki, jakie musi spełnić osoba zamieszkała na terytorium jednego z państw powstałych po rozpadzie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, ubiegająca się o przyznanie Karty Polaka, właściwe w tych sprawach organy, tryb wydawania Karty Polaka oraz uprawnienia osób posiadających Kartę Polaka.

Organem właściwym do ustalania polskiego pochodzenia jest, zgodnie z projektem ustawy, konsul Rzeczypospolitej Polskiej, który wydaje stosowną decyzję w tym zakresie i przyznaje Kartę Polaka. Organem odwoławczym od decyzji konsula jest Rada do Spraw Polaków za Granicą. W projekcie zakłada się także możliwość unieważnienia Karty Polaka.

Uprawnienia, jakie wiążą się z posiadaniem Karty Polaka, określa Rozdział III projektu. Projekt zakłada przyznanie posiadaczom Karty Polaka prawa do refundacji kosztów uzyskania wizy pobytowej długoterminowej uprawniającej do wielokrotnego wjazdu na teren Rzeczypospolitej Polskiej (prawa niezwykle ważnego po wejściu Polski do strefy Schengen), do nauki w Polsce na zasadach obowiązujących obywateli polskich, bezpłatnego wstępu do muzeów, ulg przejazdowych oraz prawa do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej udzielanych w stanach nagłych.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

Przewidziane w projekcie ustawy wsparcie dla Polaków na Wschodzie obejmie następujące obszary: edukacja i nauka, kultura, transport publiczny oraz sprawy wizowe.

Będzie sprzyjać utrzymywaniu jedności i poczucia tożsamości członków narodu polskiego przy jednoczesnym poszanowaniu regulacji prawnych Unii Europejskiej.

Możliwość kształcenia się osób posiadających Kartę Polaka w polskich szkołach wyższych będzie ważnym instrumentem budowania pozytywnego wizerunku Polski oraz podnoszenia prestiżu naszego kraju. W przyszłości może także ułatwić budowanie "polskiego lobby" dla promocji polskich interesów w państwach powstałych po rozpadzie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich.

1. Podmioty, na które oddziałuje projekt:

- osoby zamieszkałe poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium państw powstałych po rozpadzie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, mające polskich przodków i utrzymujące związek z polskością (poprzez znajomość języka polskiego oraz znajomość i kultywowanie polskich tradycji) lub osoby, które: w przeszłości posiadały polskie obywatelstwo (lub posiadali je ich przodkowie), wykażą się udziałem w walce o sprawę polską lub zaangażowaniem w działania organizacji Polaków za granicą,

- instytucje zajmujące się sprawami osób narodowości polskiej,

- organizacje polonijne na Wschodzie,

- Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji,

- Minister Spraw Zagranicznych,

- konsulowie Rzeczpospolitej Polskiej i placówki konsularne.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji:

Projekt został w ramach konsultacji pozytywnie zaopiniowany przez podmioty zajmujące się tematyką Polonii i Polaków za granicą, w szczególności:

- Stowarzyszenie "Wspólnota Polska",

- Fundację "Pomoc Polakom na Wschodzie",

- Fundację "Semper Polonia",

- Komisję Episkopatu Polski do spraw Misji,

- Ośrodek Studiów Wschodnich oraz inne, reprezentatywne organizacje Polaków na Wschodzie.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego:

Według szacunków przedstawionych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych koszty realizacji zadań związanych z wprowadzeniem Karty Polaka oceniane są na około 30 000 000 PLN.

Koszty te obejmują: utworzenie dodatkowych, merytorycznych stanowisk konsularnych w 16 krajach: 56 etatów, zorganizowanie dodatkowej łączności oraz podróże kurierskie, utworzenie dodatkowych stanowisk obsługi informatycznej, prowadzenia rejestru osób oraz przyjmowania wniosków i odwołań wraz z kosztami wyposażenia i kosztami rzeczowo administracyjnymi.

Istotne będą również koszty produkcji Kart Polaka — koszt wyprodukowania 1 000 000 egzemplarzy kart to ok. 10 000 000 PLN. W obecnej sytuacji trudno podać jest jednakże szczegółową wysokość kosztów, bowiem nieznana i niemożliwa do oszacowania jest liczba osób, które zechcą skorzystać z uprawnień, jakie niesie ze sobą regulacja.

- Według danych GUS, w roku akademickim 2004/2005 liczba studiujących cudzoziemców wyniosła 8 800 (wobec 4 300 w roku akademickim 1990/1991). Najwięcej osób studiowało na uniwersytetach — 3 600, akademiach medycznych — 1 800, wyższych szkołach ekonomicznych — 1 400 i wyższych szkołach technicznych — 734. Najliczniejszą grupą byli studenci z Europy Środkowo-Wschodniej — 4 700 osób, w tym głównie z Ukrainy, Białorusi, Litwy, Rosji i Czech. Jednakże udział młodzieży polskiego pochodzenia w grupie studentów cudzoziemców od 2001r. systematycznie maleje. W roku akademickim 2004/2005 stanowiła ona ponad 42,9 proc. ogółu populacji studiujących w Polsce cudzoziemców. Studiami w Polsce zainteresowana jest przede wszystkim młodzież z krajów Europy Wschodniej, m.in. z Białorusi, Ukrainy, Litwy oraz z krajów wschodniej i południowej Azji.

- Wg GUS, średni jednostkowy koszt kształcenia (obejmujący koszty własne działalności eksploatacyjnej, fundusz pomocy materialnej dla studentów oraz własny fundusz stypendialny) na w/w uczelniach wynosi odpowiednio: 7 538 PLN - uniwersytety; 18 126 PLN - akademie medyczne; 6 840 PLN - wyższe szkoły ekonomiczne i 10 249 PLN - wyższe szkoły techniczne.

- Wydawanie wiz — zakładając stały koszt wizy wjazdowej 60 euro (ok. 240 PLN) oraz wydawanie wiz rocznie na poziomie 100 000 koszt takiej operacji ok. 24 000 000 PLN.

- Przejazdy kolejami państwowymi - przyjazdy do Polski dzieci i młodzieży są dofinansowane zazwyczaj przez organizacje pozarządowe oraz jednostki administracji publicznej, zakładając, że każde przyjeżdżające dziecko będzie posiadało Kartę Polaka oraz skorzysta z komunikacji kolejowej około 6 razy, zaś średni koszt biletu kolejowego to 80 PLN dofinansowanie do ulgi kolejowej wynoszącej 37 proc. obciążyłoby budżet kwotą około 2 664 000 PLN.

- W celu umożliwienia bezpłatnego wstępu do muzeów państwowych należy zmienić stosowne rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie określenia grup osób, którym przysługuje ulga w opłacie lub zwolnienie z opłaty za wstęp do muzeów państwowych.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy: Brak wpływu.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw: Brak wpływu.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny: Brak wpływu.

LIDA

W gościnie u przyjaciół

Na zaproszenie Polskiego Narodowo-Kulturalnego Stowarzyszenia m. Białgorog-Dniestrowski dwunastoosobowy zespół „Anżelika" z Lidy uczestniczył w dniach 21-23 września w festiwalu kultury polskiej.

Międzynarodowy festiwal „Akkierman-2007" zorganizowało w/w stowarzyszenie Polaków z obwodu odeskiego oraz Fundacja „Świat muzyczny chorym dzieciom" przy wsparciu Stowarzyszenia „Wspólnota Polska" i Konsulatu Generalnego RP w Odessie. Organizatorzy dążą do ustalenia kontaktów między stowarzyszeniami Polaków z różnych krajów, poszerzenia wiedzy o Polsce oraz popularyzacji polskich tradycji i obyczajów.

W święcie kultury polskiej udział wzięli tak zespoły, jak i poszczególni wykonawcy z Mołdowy, Ukrainy i Białorusi. Reprezentujący nasz kraj zespół „Anżelika" odniósł wielki sukces, nasi rodacy z Ukrainy byli mile zaskoczeni bogatym repertuarem zespołu, artyzmem i wspaniałą polszczyzną wykonawców. Młodzi artyści z Lidy zaprezentowali bogaty repertuar i uzyskali brawa widzów.

Organizatorzy festiwalu zorganizowali artystom wspaniały pobyt, organizując wycieczki do Odessy i Białgorodu, spotkania integracyjne, dobre warunki zamieszkania i stałą czułą opiekę. Artyści z Lidy razem ze swoją kierowniczką Anżeliką Biruk składają podziękowania za to Waleremu Cyrunowi oraz Sergiuszowi Kwitkowskiemu, Przewodniczącemu Rady Polskiego Narodowo-Kulturalnego Stowarzyszenia m. Białgorog-Dniestrowski. **TZ**

Błogosławieństwo na nowy rok

Stęskniona za swoimi uczniami Szkoła Społeczna imienia Ludwika Narbutta w Lidzie ponownie otworzyła swoje drzwi. Za oknem panuje kolorowa jesień, a więc czas wracać z łona natury do przytulnych klas. Nadszedł czas zdobywać nową wiedzę oraz powitania szkolnych kolegów.

W niedzielę 23 września teatr „Kleksik" świergotaniem „Ptasiego Radia" ogłosił rozpoczęcie kolejnego roku nauki. Uczniowie szkoły społecznej zarecytowali „List od września" oraz wiersze o miłości do Polski i języka ojczystego. We wzniosłej atmosferze odbyło się ślubowanie klas pierwszych, podczas którego najmłodsze dzieciaki przyrzekły starannie się uczyć i dobrze się zachowywać. Ze sceny brzmiały przepiękne piosenki, życzenia dla nauczycieli, uczniów i rodziców, a na sali panowała aura radości z powodu spotkania. Uroczystość została zakończona pieśnią „Modlitwa", słowami której każdy z obecnych zwracał się do Pana Boga z prośbą o błogosławieństwo na nowy 2007-2008 szkolny rok.

Nadzieja BŁAŻEWICZ

POLSKA

Za mało chętnych

Z powodu braku wystarczającej grupy chętnych, nie będzie w tym roku akademickim pierwszego roku studiów na filologii białoruskiej Uniwersytetu w Białymstoku.

Zgłosiło się tylko siedmioro chętnych (z czego pięć osób złożyło dokumenty), a do otwarcia kierunku potrzeba było piętnastu studentów. Na wyższych latach studiów na białorutenistyce w Białymstoku studiuje obecnie po czternaście, piętnaście osób. Jedynie na piątym roku studiów jest 25 studentów. W ocenie Bazylego Siegienia, prodziekana ds. dydaktycznych i studenckich wydziału filologicznego Uniwersytetu w Białymstoku, przyczyny niewielkiego zainteresowania białorutenistyką to m.in. *„mało atrakcyjny program studiów"*, który opiera się tylko na przedmiotach literaturoznawczych i językoznawczych. Z drugiej strony ważną rolę odgrywa preferowanie przez kandydatów na studia kierunków technicznych, których ukończenie daje większe szanse na znalezienie lepiej płatnej pracy na otwartym rynku UE.

Dr Siegień dodał, że kolejną przeszkodą w studiowaniu języka białoruskiego może być „niszowość" tego kierunku. *„Tym językiem można się posługiwać właściwie tylko w wąskich sferach mniejszości, bo na Białorusi też oficjalnie nie mówi się po białorusku"* — dodał Siegień.

W tym roku Uniwersytet w Białymstoku przygotował na białorutenistyce 20 miejsc, a do otwarcia kierunku potrzebnych było 15 chętnych. Uczelnia ma obowiązek zapewnić tym osobom, które złożyły dokumenty, miejsca na kierunkach pokrewnych, np. filologii rosyjskiej. WROTA PODLASIA

KOMUNIKAT

Zwracamy się z uprzejmą prośbą do prezesów poszczególnych oddziałów ZPB oraz stowarzyszeń zrzeszonych przy ZPB (Polskie Towarzystwo Naukowe, Polskie Towarzystwo Lekarzy, Stowarzyszenie Malarzy Polskich, Stowarzyszenie Kombatantów Armii Krajowej, Stowarzyszenie Polskich Kombatantów, Towarzystwo Młodzieży Polskiej, Stowarzyszenie Polskich Pielęgniarek i Położnych, Komitet Pamięci Adama Mickiewicza, Komitet Pamięci Elizy Orzeszkowej i in.) o przejście ponownej rejestracji zgodnie z ustawodawstwem Republiki Białoruś do dnia 20 listopada 2007r. Brak rejestracji prowadzi do nieuznania działalności danego oddziału ZPB lub stowarzyszenia.

ZG ZPB

Ceny paliw 27 września 2007

Koncern "Biełorusnieft-Grodnoobłnieftieprodukt"

H-80	AI-92	AI-95	Olej napędowy
1600	2020	2310	1610

Kurs walut Banku Narodowego 27.09.07r.

USD	LTL	RUB	PLN	EUR
2149,0	878,63	86,04	803,73	3033,64

Smaki jesiennej tradycji

Piwnice i spiżarnie nadal pełne są domowych zapasów

W naszej strefie klimatycznej to właśnie jesień jest porą roku charakteryzującą się największą obfitością zbiorów. Nieprzypadkowo właśnie na jesienne miesiące przypadały zawsze różnorodne święta plonów oraz wspólne, obejmujące całe społeczności, akcje zbierania i przetwarzania darów natury. Mimo że dzisiaj przeżycie zimy nie zależy już tak bardzo od przygotowania odpowiedniej ilości zapasów, nadal jesienią zbieramy, kupujemy i przetwarzamy żywność, korzystając niekiedy ze sprawdzonych przez pokolenia receptur.

Z ogrodu i działki

Jesienne zbiory to przede wszystkim warzywa korzeniowe — marchew, pietruszka, seler, buraki czy ziemniaki. Zbierane są także rośliny kapustne i dyniowate oraz papryka, pory i pomidory. Wszystkie te warzywa można przechowywać na różne sposoby i właśnie one stanowią podstawy roślinnego pożywienia zimą i wiosną. Nie zawsze jednak mamy warunki do tradycyjnego przechowywania choćby marchwi czy selerów — nieodpowiednia temperatura lub wilgotność, lub choćby prozaiczny brak miejsca uniemożliwiają tradycyjne kopcowanie warzyw. Z pomocą przychodzą zarówno nowoczesne technologie, jak i stare, sprawdzone przepisy.

Idealnym rozwiązaniem jest mrożenie rozdrobnionych jarzyn. Większość z jesiennych zbiorów nie wymaga wielu dodatkowych zabiegów przed zamrożeniem. Dokładnie umyte i pokrojone wkłada się po prostu do pojemników lub woreczków i zamraża. Niektóre z warzyw należy wcześniej zblanszować. Obecnie temperatury, jakie można uzyskać nawet w zamrażarkach zwykłych domowych lodówek, pozwalają na długie przechowywanie warzyw bez strat w smaku oraz wartościach odżywczych. Mrozić można warzywa korzeniowe, paprykę, dyniowate, kalafiory, brokuły, kapustę, a nawet świeże zioła — te ostatnie po posiekaniu można zamrozić w wodzie (na przykład w pojemniku na lód), co spowoduje, że dłużej zachowają świeżość.

Oczywiście mrożonki mają ograniczone zastosowanie — można z nich przyrządzić zupę czy sos, natomiast dość trudno użyć ich do sałatki — po rozmrożeniu surowe warzywa wyglądają mało apetycznie i tracą wiele walorów smakowych. Dlatego przygotowuje się je także w inny sposób, tworząc różnorodne przetwory — od gotowych surówek i sałatek po przeciery, sosy, warzywne bazy takich potraw jak leczo, paprykarz czy różnorodne zupy i koncentraty. Jesień to także czas kiszenia kapusty — w wielu domach przygotowywanej tradycyjnie w beczkach lub w słoikach. Właśnie kiszona kapusta należy do najczęściej pojawiających się w zimie na stołach surówek, jest także podstawą wielu zup oraz polskich przebojów kulinarnych — bigosu, pierogów i krokietów z kapustą.

Coraz popularniejszą metodą przechowywania jest także suszenie warzyw i to nie tylko tych tradycyjnie wchodzących w skład włoszczyzny. Oprócz marchwi, pietruszki, selera czy porów na coraz popularniejszych domowych suszarkach pojawiają się na przykład pomidory, które można przechowywać później zarówno w przewiewnych woreczkach jak i zalane oliwą z oliwek. Rosnąca popularność włoskiej kuchni sprawiła, że właśnie suszone pomidory coraz częściej pojawiają się w naszych zimowych zapasach.

Z sadu

Okres jesieni to także szczyt zbiorów tradycyjnych polskich owoców — jabłek, gruszek i śliwek, ale też coraz popularniejszych brzoskwiń i moreli oraz winogron. Są one bardzo wdzięcznym tematem kulinarnych wariacji — i to bynajmniej nie tylko słodkich. Śliwki w occie, wytrawne gruszki i konfitury z jabłek z dodatkiem pieprzu i gałki muszkatołowej (również w połączeniu z żurawinami czy borówkami) są świetnymi dodatkami do mięs.

Owoce można przechowywać w bardzo różnej formie. Większość jesiennych odmian jabłek i niektóre gatunki gruszek można po prostu przetrzymywać w chłodnym i przewiewnym miejscu. Owoce można także przetworzyć na dżemy, konfitury, powidła, kompoty czy soki i syropy. Czynnikiem konserwującym jest w tym przypadku cukier oraz wysoka temperatura, która zapobiega rozmnażaniu się drobnoustrojów. Dobrze przygotowane słodkie przetwory owocowe zachowują swoje walory smakowe nawet przez kilka lat. Obecnie, oprócz cukru, coraz częściej używa się preparaty zawierające pektynę, które zagęszczają konsystencję przetworów i skracają proces ich przygotowywania. Do najpopularniejszych przetworów należą przeciery i dżemy jabłkowe, powidła śliwkowe oraz kompoty.

Jesienne owoce nadają się również do suszenia. W takiej formie można przechowywać je dość długo, stanowią wówczas nie tylko dodatek do różnorodnych potraw, ale także smaczną i zdrową przekąskę, po którą można sięgnąć zamiast po słodycze czy kaloryczne snacki.

Z lasu

Jesień to szczyt sezonu grzybowego. Różnorodne gatunki jadalnych grzybów z lasów są zbierane i przetwarzane tak, by długo cieszyły swoim intensywnym smakiem i aromatem. Suszone, marynowane, duszone czy mrożone staną się dodatkiem do wielu różnych potraw, w tym tych najbardziej świątecznych — wigilijnego barszczu czy zupy grzybowej, kapusty w farszu do pierogów czy do wykwintnych sosów.

Również na co dzień lubimy smak grzybów na naszych stołach. Marynowane podgrzybki, koźlarze lub prawdziwki to obok kiszonych ogórków tradycyjny polski dodatek do mięs na zimno, a duszone grzyby dodają charakteru wielu prostym obiadom.

Przetwory dla ducha

Gromadzenie i przygotowywanie zapasów na zimę do dziś ma znaczenie nie tylko praktyczne. W czasach, gdy od przygotowania odpowiedniej ilości zgromadzonego na jesieni pożywienia zależał dobrobyt rodziny w nadchodzących zimowych miesiącach, żmudną pracę nad przekształcaniem warzyw, owoców i leśnych płodów w smaczne przetwory wykonywano wspólnie, ucząc się nawzajem starych, przekazywanych z pokolenia na pokolenie receptur, a przy tym znajdując doskonałą okazję do zabawy.

Przykładem może być choćby kiszenie kapusty, a konkretnie jej udeptywanie w beczkach. Czynność ta w wielu miejscach miała charakter wręcz rytualny. Starannie dobierano osoby, które udeptywały poszatkowaną jarzynę. W niektórych regionach Polski musiał być to mężczyzna, w innym dziewczyna lub kobieta. Obowiązywały także specjalne stroje i oczywiście bezwzględna czystość stóp, które będą kapustę ubijać. Zresztą za popsucie się kiszonej kapusty zawsze odpowiedzialnością obarczana była osoba udeptująca — zarzucano brak dostatecznej czystości obejmującej nie tylko ciało, ale także myśli czy pragnienia. Kapusta mogła popsuć się przez zazdrość, zawiść, nieskromność czy gniew udeptującego.

Osoba udeptująca kapustę musiała pozostać w beczce przez cały czas trwania procesu, ugniatając stopami kolejne warstwy poszatkowanych, przesypanych solą i przyprawami liści. Nie mogła opuścić pracy nawet, gdy w drobne ranki czy skaleczenia na nogach dostawała się żrąca sól. Wyjście z beczki przed ukończeniem jej napełniania oznaczało katastrofę dla przetworu.

Do wspólnych czynności powierzanych kobietom należało także łuskanie grochu i fasoli. Właśnie przy tej pracy śpiewano wiele pieśni i opowiadano przekazywane z pokolenia na pokolenie historie. Nie mogło także obyć się bez wspólnego posiłku, który często stanowiły drożdżowe placuszki z dodatkiem liści kapusty, tzw. poleśniki lub inne łatwe do przegryzienia wypieki. Łuskanie nasion roślin strączkowych należało obok darcia pierza do najważniejszych powiązanych z pracą jesiennych "wydarzeń towarzyskich" w wielu regionach Polski.

czytaj na str. 15

BIAŁORUŚ

Rozwój turystyki

Białoruś w najbliższych trzech latach zamierza zbudować 37 nowych hoteli, a 48 wyremontować. Dodatkową zachętą dla zagranicznych turystów do odwiedzenia Białorusi ma być 14 nowych ośrodków turystycznych.

Białoruś w ostatnich latach usiłuje zainteresować zagranicznych turystów, w tym z Polski. Odbudowane zostały siedziby rodowe Tadeusza Kościuszki, Adama Mickiewicza i Feliksa Dzierżyńskiego. Trwa też rekonstrukcja Pałacu Radziwiłłów w Nieświeżu. Z kolei w białoruskiej części Puszczy Białowieskiej cały rok urzęduje miejscowy Święty Mikołaj.

Białoruś nie jest zbyt licznie odwiedzana przez turystów, mimo iż z roku na rok ich liczba rośnie. W ubiegłym roku zarejestrowano zaledwie 28 tysięcy zagranicznych turystów.

IAR/TUT/TZ

Dwa lata rządów PiS

— od kryzysu do kryzysu

Przez dwa lata PiS rządziło w atmosferze kryzysów i konfliktów. Jarosław Kaczyński okazał się mistrzem tej rozgrywki. Przez ten czas notowania jego partii nie spadły. Są jeszcze lepsze niż wynik wyborczy z września 2005r. Ale z ugrupowania mającego dużą zdolność koalicyjną PiS zmieniło się w formację, z którą nikt nie chce rządzić.

Jarosław Kaczyński, premier RP

Oceniając ostatnie 24 miesiące, nie można zapominać, że we wrześniu 2005r. Jarosław Kaczyński stawiał przed sobą dwa główne cele: prezydentura dla brata i stworzenie z PiS jak najszerszej formacji prawicowej. Pierwszy, krótkofalowy cel, udało się osiągnąć w listopadzie 2005r. Osiągnięcie drugiego prezes PiS musiał skorelować z koalicyjnymi rządami.

Zbudowanie wspólnego rządu z Samoobroną i LPR miało skutkować przejęciem ich elektoratu. W tym samym czasie PiS traciło jednak elektorat centrowy na rzecz Platformy. Kolejne transfery — Zbigniewa Religi, Grażyny Gęsickiej czy Zyty Gilowskiej — mogły tylko w niewielkim stopniu powstrzymać ten odpływ. Nowa formacja prawicy nie powstała. I pewnie PiS tkwiłoby dzisiaj w sondażach w tym samym punkcie, co przed dwoma laty, gdyby nie opanowana przez Kaczyńskiego do perfekcji sztuka rządzenia poprzez kryzysy i konflikty.

Socjologowie twierdzą, że tzw. pamięć społeczna trwa 8-10 miesięcy. Ale gdy to Jarosław Kaczyński zaczyna mieć wpływ na bieg wydarzeń politycznych, ten czas się znacznie skraca. Bo ilość kryzysów, dymisji czy kontrowersyjnych wypowiedzi przeszła w tej kadencji najśmielsze oczekiwania. Trudno ją nawet porównywać z połową kadencji rządu Jerzego Buzka (1997-1999) czy Leszka Millera (2001-2003).

Rząd AWS i Unii Wolności po roku rządzenia wprowadził w życie cztery wielkie reformy społeczne. Spadek notowań gabinetu Buzka wiązał się z ich złym przygotowaniem, a nie ciągłymi sporami politycznymi. Te przyszły później. Gdy rządził SLD, także przed półmetkiem kadencji pękła większościowa koalicja i lewica straciła parlamentarną większość. Mimo to Sojusz rządził dalej. Najpoważniejsze kryzysy tej formacji miały miejsce dopiero w końcu kadencji.

W przeciwieństwie do rządów PiS kryzysy rządów SLD zaskakiwały rządzących. A w PiS, praktycznie poza konfliktem z Markiem Jurkiem, wszystkie one były mniej lub bardziej kontrolowane przez Kaczyńskiego. Gdy wymykały się spod kontroli, prezes PiS wtykał kij w inne mrowisko, wzniecając nowy pożar. Tak było np. po ujawnieniu taśm Renaty Beger, gdy na konwencji w Gdańsku mówił, że opozycja jest *„tam, gdzie stało ZOMO"*.

Także już w tej kampanii widać grę prowadzoną przez Kaczyńskiego. Słowa o koalicji PO-LiD jako powtórce z 13 grudnia 1981r., to wzniecanie kolejnego konfliktu. Zamiast niweczyć szanse PiS na wygraną w wyborach, skutkuje słowami, jakie wypowiedział niedawno w radiowej „Trójce" jeden z liderów LiD Władysław Frasyniuk: *„Jestem przekonany, że PiS wygra wybory, dlatego że ma czytelnego przywódcę"*.

Lista dymisji:

Kazimierz MARCINKIEWICZ — 10 lipca 2006r. został zmuszony do podania się do dymisji. Już wcześniej PiS podejrzewało, że prowadzi własną politykę i coraz częściej manifestuje swoją niezależność od partii. Gwoździem do jego premierowskiej trumny było spotkanie z liderem PO Donaldem Tuskiem, które Jarosław Kaczyński uznał za zdradę.

Andrzej LEPPER — 22 września 2006r. lider Samoobrony zostaje odwołany z funkcji wicepremiera i ministra rolnictwa za żądania w sprawie budżetu, które premier nazywa powrotem do warcholstwa. Lepper odpowiedział na to oskarżeniem o „chamstwo". Mimo ostrych słów niecały miesiąc później szef Samoobrony wrócił do rządu. Swoje stanowiska stracił ponownie 9 lipca 2007r. po akcji CBA w jego resorcie.

Radosław SIKORSKI — 7 lutego 2007r. minister obrony odchodzi z urzędu po konflikcie z Antonim Macierewiczem. Wcześniej wielokrotnie podawał w wątpliwość jego kompetencje do kierowania Służbą Kontrwywiadu Wojskowego. Oskarżał go m.in. o zgubienie tajnych dokumentów. Oficjalnie odszedł po przeglądzie resortów zarządzonym przez premiera.

Ludwik DORN — 7 lutego 2007r. Powodem jego dymisji z funkcji szefa MSWiA był konflikt ze Zbigniewem Ziobrą. Według ministra sprawiedliwości, policja źle współpracowała z prokuraturami. Premier i prezydent stanęli po stronie Ziobry. Dorn swoje żale wylewał w otwartych listach do premiera, z którym prywatnie się przyjaźni.

Janusz KACZMAREK — 8 sierpnia 2007r. odchodzi z MSWiA w atmosferze skandalu. Premier, tłumacząc motywy decyzji, stwierdził, że Kaczmarek znalazł się w *„kręgu podejrzeń"* o przeciek z akcji CBA w Ministerstwie Rolnictwa. To właśnie były szef MSWiA miał poinformować o planowej przez CBA akcji swojego znajomego, Ryszarda Krauzego. Kaczmarek był zatrzymany, a prokuratura postawiła mu zarzuty m.in. utrudniania śledztwa.

Roman GIERTYCH — 13 sierpnia 2007r. został odwołany z funkcji wicepremiera i ministra edukacji, gdy premier Jarosław Kaczyński definitywnie postanowił zakończyć koalicję z Samoobroną i LPR. Układ ten od ponad miesiąca trwał już tylko teoretycznie. *„Grupa PC psychicznie nie jest w stanie rządzić Polską"* — mówił lider LPR po spotkaniu z premierem, na którym dowiedział się o zakończeniu koalicji.

Mikołaj WÓJCIK

ROSJA

Bez rewelacji

Władimir Putin ogłosił skład nowego rządu. Jednak jedyną sensacyjną wiadomością jest podwyżka wszystkich rent i emerytur, o której prezydent poinformował tuż po ministerialnych nominacjach.

Premier Wiktor Zubkow (na zdj.), którego prezydent wyznaczył 12 września, oraz mianowani ministrowie to rząd na okres przed grudniowymi wyborami do Dumy oraz prezydenckimi, planowanymi na 2 marca 2008r. Jednak wbrew obawom części ekonomistów Władimir Putin nie postawił na całkowite oczyszczenie rządu z gospodarczych liberałów, którzy nadal próbują hamować zapędy władz do rozdzielania dochodów z ropy i gazu w celu pozyskania elektoratu.

Minister finansów Aleksiej Kudrin, który uchodzi za zwolennika dyscypliny budżetowej, nie tylko zachował stanowisko, ale został awansowany na piątego wicepremiera. Wprawdzie jego liberalny kolega Gierman Grief pożegnał się z ministerstwem rozwoju gospodarczego, ale zdaniem obserwatorów, sam prosił o dymisję od ponad roku.

Griefa zastąpił wiceminister Elwira Nabiulina.

Szef MON Anatolij Sierdiukow, który prosił o dymisję z racji powiązań rodzinnych z nowym premierem (jest mężem jego jedynej córki), pozostał na stanowisku. Natomiast z pracy wyleciał skrajnie niepopularny minister zdrowia Michaił Zurabow, odpowiedzialny za tegoroczne zastoje w dotowaniu leków, których w efekcie zabrakło w wielu aptekach.

Do rządu trafił też dotychczasowy przedstawiciel prezydenta w okręgu południowym (obejmującym Kaukaz) Dmitrij Kozak, którego mianowano ministrem rozwoju regionalnego.

Mało rewolucyjne przesunięcia rządowe nie dały żadnych wyraźnych podpowiedzi w sprawie intryg dotyczących prezydenckiego następcy Władimira Putina. Najwyżej notowani kandydaci na prezydenta, czyli premier Wiktor Zubkow oraz wicepremierzy Dmitrij Miedwiediew oraz Siergiej Iwanow, nadal pracują razem w rządzie, czekając na namaszczenie Putina.

GW/AD

POLSKA

Stało się. Instytut Pamięci Narodowej opublikował na swojej stronie internetowej pierwszą część tajnych akt służb PRL. *„Jeśli chodzi o listę funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa, to jest to "lista hańby", natomiast lista osób inwigilowanych, to tak naprawdę "lista ofiar"* — tak mówi o ujawnionych katalogach historyk IPN Antoni Dudek.

Na stronie IPN można już znaleźć informacje o współpracownikach służb PRL, a także osobach, które były w aktach służb, a obecnie zajmują ważne funkcje publiczne. Są też informacje o osobach rozpracowywanych przez komunistyczne służby.

Wśród ujawnionych nazwisk nie znalazły się osoby kandydujące teraz do parlamentu. Nazwiska byłych współpracowników specsłużb PRL, którzy starają się o mandat, mają zostać ujawnione dopiero po wyborach. A wszystko po to, by nie mieszać IPN do rozgrywek wyborczych.

Poza tym Instytut zastrzegł, że akta będą uzupełniane, bowiem naukowcy wciąż nie opracowali wszystkich akt z czasów PRL.

Zgodnie z nową ustawą lustracyjną, która 15 marca weszła w życie, IPN miał w pół roku zacząć publikować katalogi: osób, które miały współpracować z tajnymi służbami PRL (ten katalog zakwestionował w maju Trybunał Konstytucyjny); oficerów służb PRL, osób przez nie rozpracowywanych oraz przywódców PRL. IPN miał też podać informacje o zapisach do osób pełniących ważne funkcje publiczne. Termin rozpoczęcia publikacji katalogów upłynął 15 września. Rzecznik Praw Obywatelskich uważa, że wstrzymać publikację można tylko *„z przyczyn technicznych"*.

Aktorki Barbara Krafftówna i Anna Seniuk, dziennikarz Andrzej Matul i muzyk Leszek Długosz — zwycięzyli w VII edycji konkursu Mistrz Mowy Polskiej. Podczas gali finałowej przyznano także Wawrzyn Mistrza Mowy Polskiej Irenie Kwiatkowskiej.

Celem konkursu jest promowanie osób mówiących poprawnym i pięknym językiem polskim. Przedsięwzięcie to ma charakter plebiscytu — wyborów ludzi pióra, ekranu, nauki, mediów, polityki — którzy zasługują na miano Mistrzów Mowy Polskiej.

Laureatami poprzednich edycji konkursu byli m.in.: Krystyna Czubówna, Stefania Grodzieńska, Gustaw Holoubek, Jeremi Przybora, Jolanta Fajkowska, Tadeusz Zwiefka, Józef Oleksy, Jan Rokita i Jan Nowak-Jeziorański.

Najbiedniejsze kraje najdotkliwiej odczuwają negatywne efekty korupcji — wynika z opublikowanego przez Transparency International Indeksu Percepcji Korupcji. Obejmuje on w tym roku 180 państw, Polska zajęła w nim 61 miejsce.

Badanie szereguje państwa ze względu na rozmiary postrzeganej korupcji w 10-punktowej skali, gdzie 10 oznacza pełną przejrzystość i brak korupcji, a 1 — brak przejrzystości i wszechogarniającą korupcję.

W czołówce rankingu znalazły się: Dania, Finlandia i Nowa Zelandia — każde z wynikiem 9,4 pkt. Najniżej uplasowały się Somalia (1,4 pkt.), Irak (1,5 pkt.) i Haiti (1,6 pkt.). Polska otrzymała 4,2 pkt. — co oznacza, że indeks dla kraju znad Wisły poprawił się w porównaniu z rokiem ubiegłym o 0,5. Tyle samo punktów co Polska otrzymały w Indeksie 2007 dwa państwa — Kuba i Tunezja.

ROSJA

Przed powrotem stalinizmu w Rosji ostrzega ostatni przywódca Związku Radzieckiego Michaił Gorbaczow. Jego zdaniem Rosja zaczyna zapominać o swej tragicznej przeszłości i dryfuje dokładnie w tym kierunku. Zdanie Gorbaczowa potwierdzają niedawne badania Centrum Jurija Lewady. Z lipcowego sondażu wynika, że ponad połowa młodych Rosjan pozytywnie odbiera Józefa Stalina i czasy jego dyktatury.

Michaił Gorbaczow to ostatni przywódca Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego i jedyny prezydent ZSRR. Został sekretarzem generalnym Komitetu Centralnego KPZR w 1985r. Zainicjował politykę pierestrojki (przebudowy), głasnosti (jawności) i uskorieniaja (przyspieszenia). Podstawą reform było m.in. złagodzenie cenzury oraz ograniczona liberalizacja gospodarcza i polityczna. Próba odbudowy silnego państwa sowieckiego jednak nie powiodła się — gospodarka radziecka była bowiem zbyt zniszczona, a społeczeństwo coraz bardziej niezadowolone.

Gorbaczow osiągnął dużą popularność na Zachodzie. Dzięki jego polityce możliwe były demokratyczne zmiany w krajach Europy Środkowej, zjednoczenie Niemiec. Gorbaczow wycofał także wojska z Afganistanu i poparł Stany Zjednoczone w operacji Pustynna Burza.

UE

Komisarz ds. wewnętrznych i sprawiedliwości Franco Frattini ponownie zaapelował do rządów Polski i Rumunii o przeprowadzenie niezależnych dochodzeń w sprawie domniemanych więzień CIA na ich terytorium, by odpowiedziały na stawiane im zarzuty. Komisja Europejska wielokrotnie apelowała do krajów członkowskich o przeprowadzenie własnych dochodzeń. Po rocznej pracy specjalna tymczasowa komisja Parlamentu Europejskiego ds. domniemanych lotów i więzień CIA w Europie przyjęła w listopadzie 2006r. raport, w którym oskarżyła rządy państw członkowskich o współpracę z USA i ukrywanie jej przed opinią publiczną. Raport stawia zarzuty 17 krajom, w tym Polsce. I choć w projekcie raportu eurodeputowani napisali, że w Starych Kiejkutach koło Szczytna *„mógł istnieć tymczasowy, tajny ośrodek przetrzymywania"*, to ostatecznie, po głosowaniu, zostało zdanie, iż *„nie można stwierdzić, że w Polsce były zlokalizowane tajne ośrodki przetrzymywania"* więźniów CIA.

PAP/IAR/AD

PONIEDZIAŁEK, 1 PAŹDZIERNIKA

БТ

05.35, 16.40 Сериал „Право на счастье"
06.20, 07.05, 08.10 Доброе утро, Беларусь!.
06.45, 07.45 Зона X.
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 16.00, 18.00, 19.00, 00.35 Новости.
07.30, 08.30 Деловая жизнь.
08.20 Готовим вместе.
09.05, 19.55 Боевик „Группа Zета"
10.00 Славянский базар в Витебске-2007.
10.55, 17.40 Сага „Любовь как любовь-2"
12.10 Комедия „Бешеные скачки"
13.55 Здоровье.
14.30 Nota Bene.
15.15, 19.25 Новости региона (Гродно)
15.30 Звездный старт. Дневник детского Евровидения.
15.40 Культурные люди.
16.10 Фигуры.
18.50, 00.30 Зона X.
19.35 Время спорта.
21.00 Панорама.
21.40, 01.55 Сериал „Медиум"
22.35 Боевик „В тени"
00.55 Док. сериал „Тайны забытых побед". Фильм 1-й „Преодоление"
01.25 Футбол. Лига чемпионов. Видеожурнал.

ОНТ

06.00, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.00, 03.00, 05.00 Наши новости.
06.05 „Пока все дома".
07.05 „Наше утро".
09.05 Контуры.
10.10, 11.10 Фильм „Вооружены и опасны".
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00, 23.15, 03.20 Новости спорта.
12.00 „Малахов+".
13.10 Сериал „Моя прекрасная няня".
13.40 „Федеральный судья".
14.30 „Контрольная закупка".
15.00 „Лолита. Без комплексов".
16.15 Реалити-шоу „Три холостяка".
18.20 „Очарованный". Фильм.
18.55 Жди меня.
20.00 Время.
21.05 Ток-шоу „Выбор".
22.00 Премьера сезона. „След".
23.20 „Преступления века".
23.55 Теория невероятности. „Просто лень".
00.40 „Фабрика звезд „дома".
01.10 „Убойная сила". Фильм.
02.05 „Коварство гор". Фильм.

Техническая профилактика с **03.30** до **05.00**.

05.05 „Пусть говорят" с Андреем Малаховым.
05.45 „Шутка за шуткой".

ЛАД

7:00 Утренняя подзарядка
8:00, 17:30 Сериал «Белинда»
8:50 Док. сериал «Лики Евразии – диалог культур». Фильм «Излучение любви»
9:20 Хорошие новости
9:50 В этот день
9:55 Киноповесть «На исходе лета»
11:10 «Акцент на времени». Док. фильм о дирижере Александре Анисимове
11:45, 18:30 Сериал «Расплата за грехи»
12:35 «Телебарометр»
13:00 Сериал «Свой человек»
13:55 «Школа ремонта»
14:45 Всё о безопасности
15:20 Док. сериал «Охотничья одиссея»
15:55 Мультсериал «Доброе утро, Микки Маус!»
16:25 Сериал «Школа первых ракеток»
16:45 Едим дома
17.30 «Тема». Информационно-аналитическая программа (Гродно)
18.10 «Числобук» (Гродно)
18.25 Музыка
19:30 Белорусское времечко
20:35 Калыханка
20:55 Сериал «Ермак»
22:00 Футбол. Чемпионат Англии. Обзор тура
23:05 Хоккей. Формула игры
23:40 Баскетбол. Чемпионат Европы. Женщины. Квалификационный раунд

СТВ+RENTV

06.00, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 „24 часа".
06.10, 17.20 „Минщина".
06.20 „С чего начинается утро".
07.30 „Неделя с Еленой Ходорёнок". Информационно-аналитическая программа.
08.40 „Большой завтрак".
09.15 „Частные истории".
10.00 „Спортивная неделя".
10.40 „Культурная жизнь" с Александром Ефремовым.
11.05 „Ребека". Интерактивный телесериал.
12.00, 18.25 „За все тебя благодарю 2". Телесериал.
13.00 „Есть контакт".
13.50 „Фантастические истории".
14.45 „Инопланетяне". Мульт. сериал.
15.10 „Элен и ребята". Сериал.
15.50 „Рожденные в СССР".
16.50 „Бабий бунт". Ток-шоу.
17.30 „Званый ужин".
20.05 „СТВ-спорт".
20.15 „Добрый вечер, малыш".
20.25 Фильм „Консервы".
22.55 „Закон и криминал".
23.00 „Столичный футбол".
23.30 „Громкое дело".
00.20 „Военная тайна" с Игорем Прокопенко.

Россия

07.00 Доброе утро, Россия!
09.05 „Братская ГЭС".
10.00 „Ревизор".
10.30 „Специальный корреспондент".
11.00, 14.00, 17.00, 19.00 ВЕСТИ.
11.30, 14.10 Местное время. Вести- Москва.
11.50 „Фитиль".
12.50 Сериал „НЕЖНОЕ ЧУДОВИЩЕ"
13.50, 16.50, 18.50, 23.00 ВЕСТИ - Беларусь.
14.30 Фильм „Мужчина должен платить".
16.00 Сериал „УКРАДЕННЫЕ ПОЦЕЛУИ"
17.20 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКОВСКАЯ ОБЛАСТЬ.
17.45 Телесериал „Ангел-хранитель".
19.45 Спокойной ночи, малыши!
19.55 Сериал „Виола Тараканова. В мире преступных страстей"
21.00 Сериал „ТЕЛОХРАНИТЕЛЬ".
22.00 Сериал „ЗАКОН И ПОРЯДОК"
23.10 Вести +.
23.30 „Мой серебряный шар. Лидия Смирнова".
00.30 „Честный детектив". Авторская программа Эдуарда Петрова.
01.00 „Синемания".

НТВ

06.00 Информационный канал „Сегодня утром".
08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Сегодня.
09.00 „Смотр".
09.30 „Чрезвычайное происшествие". Обзор за неделю.
10.20 „Кулинарный поединок".
11.15 „Квартирный вопрос".
12.15 „Следствие вели...".
13.25 Фильм „Александр Невский".
15.30, 18.30 „Обзор. Чрезвычайное происшествие".
16.25 Комедия „Ландыш серебристый".
19.45 Сериал „Опера. Хроники убойного отдела"
20.50 Сериал „Защита Красина"
22.30 Драма „Палач"
23.35 „Маски-шоу".
00.05 „Профессия - репортер".

TVP 1

06:20, 03:35 Notacje
06:30 Złote łany
06:55, 03:30 Był taki dzień
07:00 Kawa czy herbata?
09:00, 13:00, 16:00, 20:30 Wiadomości
09:15 Kwadrans po ósmej
09:30, 17:05 Moda na sukces; serial
10:25 Sąsiedzi
10:35 Świnka Peppa
10:40 Budzik
11:10 Kuchcikowo
11:30, 14:35, 19:00 Jaka to melodia?
12:20 Wielki świat małych odkrywców
12:35 ZUS dla ciebie
12:40 TELEZAKUPY
13:10 Agrobiznes
13:20 W kolejce po euro
13:40, 19:30 Plebania; serial
14:05, 18:30 Klan; telenowela
15:00 Zwierzęta świata
15:30 Wyjeżdżam - zostaję?
16:10 Szczęśliwa karta; serial
18:00 Teleexpress
18:20 Celownik
20:00 Wieczorynka
21:20 Teatr Telewizji
23:20 Forum
00:20 Intymność; dramat
00:25 Przemiany; dramat
02:20 Teleexpress nocą
02:40 Szkoda gadać!
03:05 Serwis TV

TVP 2

06:40 Statek miłości; serial
08:10 EUROexpress
08:20 TELEZAKUPY
08:35 Przystanek praca
08:50 Przygody Goździka Ogrodnika
09:10, 21:00 M jak miłość; serial
10:00 Pytanie na śniadanie
10:55, 11:55, 19:30, 22:30 Panorama
12:00 SpełniONA w biznesie
12:25 Magnum; serial
13:15 Trzy Szalone Zera; serial
13:45 Nie ma cudów
14:20 Znaki czasu
14:50 Smaczne Go!
15:45 Rycerze i rabusie; serial
16:35 Na dobre i na złe; serial
17:35 Gliniarz i prokurator; serial
18:25 Biuro kryminalne; serial
19:00 Program lokalny
20:00 Dwie strony medalu; serial
20:30 Starter
21:55 Magazyn Ekspresu Reporterów
23:00 Brzydula Betty; serial
23:55 Warto rozmawiać
00:55 Kryminalne zagadki Las Vegas; serial
02:25 Wieczór melomana

TVP3

07:00 Kurier Pogoda Przegląd prasy
08:45, 19:00, 22:45 Obiektyw
09:00, 09:30, 10:00, 10:15, 10:30, 11:14, 11:30, 12:30, 13:30, 14:30, 15:06, 15:30, 16:30, 17:30, 18:30, 21:30, 22:30, 23:30, 00:00, 00:30, 02:33 Kurier
09:21, 10:23, 11:00, 12:52, 13:52, 14:56, 15:54, 17:00 Serwis ekonomiczny
09:24, 09:39, 10:08, 10:19 Przegląd prasy
09:42, 10:1, 11:04, 13:00, 14:00, 15:00, 16:00, 17:07 Serwis sportowy
09:45 Magazyn Łomżyński
10:26 Kamera Kuriera
10:55, 11:08, 11:56, 13:06, 14:06, 16:22, 16:56 Serwis Kulturalny
12:01 Kurier Biznes
13:11, 15:12 Kurier Świat
14:11, 23:46 16/16
16:05 Kurier Komentarze
17:14 Rozmowa dnia
17:45, 23:05 Gość dnia
17:55 Warto tam być..
18:00 Wędrówki po Krecie
18:15 Plus - minus
19:20 Przegląd Suwalsko-Mazurski
19:30 Ujawnić prawdę
20:05 Było, nie minęło
20:30 Pod Twoją Obronę
21:01 Telekurier
21:50, 01:57 Trzeci wymiar
23:00 Sport
23:15, 03:01 Raport gospodarczy Rzeczpospolitej
00:04 Sportowy Wieczór
01:05 Film dok.

Polonia

07:00 Kawa czy herbata?
09:00, 13:00, 20:30, 02:30 Wiadomości
09:15 Kwadrans po ósmej
09:35, 18:15 Zygzaki
10:00, 17:30 My Wy Oni
10:25 Serwis TV
10:50 Szatan z siódmej klasy; serial
11:35 Henryk Wars - pieśniarz Warszawy
12:35, 19:50, 01:50 Plebania; serial
13:10, 21:10, 03:00 Klan; serial
13:35, 01:40 Pamiętaj o mnie
13:45 Dom Weterana
14:15 M jak miłość; serial
15:10 Tajemnica twierdzy szyfrów
16:00 Przebojowa noc
16:45 Mieszkać w Europie
17:05 Sto tysięcy bocianów
18:00 Teleexpress
18:40, 06:00 Dzika Polska
19:05, 01:10 Świadkowie nieznanych historii
20:15 Dobranocka
21:35, 03:25 Sportowy tydzień
22:05, 03:55 Warto kochać - serial
22:50 Dziękujemy za solidarność
23:00, 06:20 Rok Karola Szymanowskiego
23:25 Polska z bocznej drogi
23:40, 04:40 Forum
00:30 Panorama
00:52 Mikołaja Iwanowa Przypadki na Wschodzie
02:15 Dobranocka za oceanem
02:55 Sport
05:25 To jest temat
05:35 Podróże kulinarne

Polsat

07:30 Sekret Laury - telenowela
08:30 TV market
08:45 Wielka wygrana
09:40 Graczykowie - serial
10:15 Strażnik Teksasu - serial
11:15, 17:35 13. posterunek – serial
11:45, 15:00, 18:05 Miodowe lata – serial
12:30, 20:30 Samo życie – serial
13:00 Pensjonat pod Różą – serial
14:00 Jesteś moim życiem – telenowela
15:45 Świat według Bundych – serial
16:15 Benny Hill – serial
16:50, 19:50 Wydarzenia
17:15 Interwencja
19:00 Pierwsza miłość – serial
21:00 Z Archiwum X - serial
22:00 X-Men II - thriller
01:05 Nieustraszeni
02:00 Bumerang
02:45 Dziewczyny w bikini
03:45 Nocne randki
05:45 Music Spot

WTOREK, 2 PAŹDZIERNIKA

БТ

05.35, 16.45 Сериал „Право на счастье"
06.20, 07.10, 08.10 Доброе утро, Беларусь!.
06.30, 07.05 Пресс-обзор.
06.45, 07.45 Зона X.
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 16.00, 18.00, 19.00, 23.45 Новости.
07.30, 08.30 Деловая жизнь.
08.20 Готовим вместе.
08.35 Время спорта.
09.05, 19.55 Боевик „Группа Zета"
10.00 Славянский базар в Витебске-2007.
10.55, 17.45 Сага „Любовь как любовь-2"
12.10 Комедия „Человек ниоткуда"
13.40 Видеофильм „Люди на границе". Фильм 1-й „Грибной рай".
14.05 Час суда. Дела семейные.
14.50 Nota Bene.
15.15, 19.25 Новости региона (Гродно)
15.30 Сериал „Клава, давай!"
15.50 Мелодрама „Близнецы"
18.55, 23.40 Зона X.
19.35 Сфера интересов.
21.00 Панорама.
21.40 Футбол. Лига чемпионов. „Манчестер Юнайтед" - „Рома". Прямая трансляция.
00.10 День спорта.
00.20 Футбол. Лига чемпионов. Обзор дня.
01.35 Футбол. Лига чемпионов. „Штутгарт" - „Барселона".

ОНТ

Техническая профилактика в Жлобине, Могилеве

06.00, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.10, 03.00, 05.00 Наши новости.
06.05, 15.00 „Лолита. Без комплексов".
07.05 „Наше утро".
09.05 Жди меня.
10.00 „Модный приговор".
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00, 23.25, 03.20 Новости спорта.
11.10, 21.05 Сериал „Не родись красивой".
12.00 „Малахов+".
13.10 Сериал „Моя прекрасная няня".
13.40 „Федеральный судья".
14.30 „Контрольная закупка".
16.15 Детектив „Супермаркет".
17.15, 05.05 „Пусть говорят" с Андреем Малаховым.
18.20 „Очарованный". Фильм.
18.55 „Татьянин день". Фильм.
20.00 Время.
22.10 Премьера сезона. „След".
23.30 К юбилею Олега Ефремова. Фильм Леонида Парфенова „Вечный Олег".
00.30 „Фабрика звезд „дома".
01.05 „Убойная сила". Фильм.
02.00 „Коварство гор". Фильм.
03.25 Фильм „Кошмар на улице Вязов"
05.45 „Шутка за шуткой".

ЛАД

7:00 Утренняя подзарядка
8:00, 17:30 Сериал «Белинда»
8:50 Док. сериал «Лики Евразии – диалог культур». Фильм «Феномен Сатпаева»
9:25, 16:45 Едим дома
9:55 Хоккей. Формула игры
10:25 В этот день
10:30 Фильм «Огненный стрелок»
12:00, 18:30 Сериал «Расплата за грехи»
12:50 ПРОдвижение +
13:05 Сериал «Свой человек». Заключ. серия
14:00 Школа ремонта
14:50 Свет далекой звезды. Петр Макаль
15:25 Док. сериал «Охотничья одиссея»
15:55 Мультсериал «Доброе утро, Микки Маус!»
16:25 Сериал «Школа первых ракеток»
17.30 «Тема». Информационно-аналитическая программа (Гродно)
17.50 «Время спорта» (Гродно)
18.10 «Числобук» (Гродно)
18.25 Музыка
19:30 Белорусское времечко
20:35 Калыханка
20:55 Сериал «Ермак»
22:00 «Другие». Грех прелести
22:30 Хоккей. НХЛ. Лос-Анжелес – Анахайм

СТВ+RENTV

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 „24 часа".
06.10, 17.20 „Минщина".
06.20, 07.40 „С чего начинается утро".
08.50 „Тайны Бермудского треугольника". Док. фильм.
09.15 „И Вам при встрече я скажу...". Международный театральный фестиваль „Голоса истории" в г. Вологда.
10.00 „Столичный футбол".
10.40 „Из достоверных источников".
10.55 „Наше дело".
11.05 „Ребека". Интерактивный телесериал.
12.00, 18.25 „За все тебя благодарю 2". Телесериал.
13.00 Журнал искателей „Сталкер".
13.50 „Профессиональный бокс".
14.50 „Инопланетяне". Мульт. сериал.
15.10 „Элен и ребята". Сериал.
16.00 „Дальние родственники".
16.50 „Бабий бунт". Ток-шоу.
17.30 „Званый ужин".
20.05 „СТВ-спорт".
20.15 „Добрый вечер, малыш".
20.30 „Автопанорама".
20.50 ПРЕМЬЕРА: „Солдаты 13". Телесериал.
22.00 „Репортер СТВ".
22.55 „Закон и криминал".
23.00 „Горячий лед".
23.30 „Чрезвычайные истории".
00.20 „Редакция". Телесериал.

Россия

07.00 Доброе утро, Россия!
09.05 „ТУ-104. Последние слова летчика Кузнецова".
10.00, 19.55 Сериал „Виола Тараканова. В мире преступных страстей"
10.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
11.00, 14.00, 17.00, 19.00 ВЕСТИ.
11.30, 14.10 Местное время. Вести- Москва.
11.50, 21.00 Сериал „ТЕЛОХРАНИТЕЛЬ".
12.50 Сериал „НЕЖНОЕ ЧУДОВИЩЕ"
13.50, 16.50, 18.50, 23.00 ВЕСТИ - Беларусь.
14.30 „Кулагин и партнеры"
15.00 Суд идет
16.00 Сериал „УКРАДЕННЫЕ ПОЦЕЛУИ"
17.20 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКОВСКАЯ ОБЛАСТЬ.
17.45 Телесериал „Ангел-хранитель".
19.45 Спокойной ночи, малыши!
21.55 Сериал „ЗАКОН И ПОРЯДОК"
23.10 Вести +.
23.30 ПРЕМЬЕРА."Код Казначейства".
00.30 Триллер „Потерянный ангел"

НТВ

06.00 Информационный канал „Сегодня утром".
08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Сегодня.
09.05 „Наше все!".
10.20 „Чистосердечное признание".
10.50, 23.35 „Маски-шоу".
11.15 Сериал „Таксистка-2".
13.25, 19.45 Сериал „Опера. Хроники убойного отдела"
14.25, 20.50 Сериал „Защита Красина"
15.20 „Профессия - репортер".
15.30, 18.30 „Обзор. Чрезвычайное происшествие".
16.30 Сериал „Возвращение Мухтара-2".
22.30 Драм „Палач"
00.05 „Криминальная Россия".

TVP 1

06:20, 02:40 Notacje
06:30 Przedszkolandia
06:55, 02:35 Był taki dzień
07:00 Kawa czy herbata?
09:00, 13:00, 16:00, 20:30 Wiadomości
09:15 Kwadrans po ósmej
09:30, 17:05 Moda na sukces; serial
10:25 Smocze opowieści
10:55 Domowe przedszkole
11:25 Eerie Indiana; serial
11:55 Moliki książkowe
12:05 Zwierzowiec
12:25 Recepty Jedynki
12:40 TELEZAKUPY
13:10 Agrobiznes
13:20 Tak jak w Unii
13:40, 19:30 Plebania; serial
14:05, 18:30 Klan; serial
14:30, 19:00 Jaka to melodia?
15:00 Prawdziwa wyprawa do Amazonii
15:30, 02:20 Ktokolwiek widział, ktokolwiek wie...
16:10 Szczęśliwa karta; serial
18:00 Teleexpress
18:20 Celownik
20:00 Wieczorynka
21:20 Mrówki; film
23:00 Misja specjalna
23:30 Ekonomiczny kalejdoskop Jedynki
00:25 Luba i duchy; dramat
01:50 Teleexpress nocą

TVP 2

06:30 Statek miłości; serial
08:10 TELEZAKUPY
08:30 Muzeum Ikon
08:35 Przygody Goździka Ogrodnika
09:05, 16:45, 21:00 M jak miłość; serial
10:00 Pytanie na śniadanie
10:55, 11:55, 19:30, 22:30 Panorama
12:00 Lokatorzy; serial
12:30 Dr Quinn; serial
13:20 Trzy Szalone Zera; serial
13:50 Rok bez lata
14:45 Podróże z żartem
15:50 Rycerze i rabusie; serial
17:35 Gliniarz i prokurator; serial
18:25 Biuro kryminalne; serial
19:00 Program lokalny
20:00 Dwie strony medalu; serial
20:30 Olimpijczycy
21:55 Magazyn Ekspresu Reporterów
23:00 Wieczór Filmowy
23:10 Ugór; dramat
00:25 Liga Mistrzów
01:20 Sacrum
01:50 Brand new world

TVP3

07:00 Kurier Pogoda Przegląd prasy
08:45, 19:00, 22:45 Obiektyw
09:00, 09:30, 10:00, 10:15, 10:30, 11:30, 12:30, 13:30, 14:30, 15:06, 15:30, 16:30, 17:30, 18:30, 21:30, 22:30, 23:30, 00:00, 00:30, 02:35 Kurier
09:21, 10:23, 11:00, 12:52, 13:52, 14:56, 15:54, 17:00 Serwis ekonomiczny
09:25, 09:39, 10:08, 10:19 Przegląd prasy
09:42, 10:12, 11:03, 13:00, 14:00, 15:00, 16:00, 17:05 Serwis sportowy
09:45 Przegląd Suwalsko-Mazurski
10:26 Kamera Kuriera
10:55, 11:08, 11:56, 13:06, 14:06, 16:22, 16:56 Serwis Kulturalny
11:14 Kurier Gość
12:01 Kurier Biznes
13:11, 15:12 Kurier Świat
14:11, 16:11, 23:46 16/16
16:05 Kurier Komentarze
17:45, 23:05 Gość dnia
17:55 Warto tam być...
18:00 Smaki tradycji
18:15 Plus - minus
19:20 Szerokiej drogi!
19:30 Maniacy
19:50 Kinoman
20:00 Przystanek kultura
20:15 Reportaż
20:30 U źródeł wiary
21:01 Telekurier
21:50, 01:59 Trzeci wymiar
23:00 Sport
23:15, 03:03 Raport gospodarczy Rzeczpospolitej
00:04 Sportowy Wieczór
01:05 Rewolucje
03:15 SpełniONA w biznesie

Polonia

07:00 Kawa czy herbata?
09:00, 13:00, 20:30, 02:30 Wiadomości
09:15 Kwadrans po ósmej
09:35, 18:15 Domisie
09:55, 17:45 Moliki książkowe
10:10, 17:10 Magazyn Medyczny
10:25, 17:25, 00:55 Kwadrans na kawę
10:45 Mieszkać w Europie
11:05 Koncert Laureatów
11:40 Ranczo; serial
12:30, 19:50, 01:50 Plebania; serial
13:10, 21:10, 03:00 Klan; serial
13:45 Sportowy tydzień
14:15 Warto kochać; serial
15:00 Forum
15:45, 19:25, 05:40 Polska z bocznej drogi
15:55 Rozmowa z...
16:05 Rok Karola Szymanowskiego
16:35 Podróżnik
16:55, 06:40 Zwierzowiec
18:00 Teleexpress
18:40 Opowieści wiatru i morza
19:00, 01:15 Oto jest pytanie
20:15 Dobranocka
21:35, 03:25 Polska racja
22:05, 03:55 Kopciuszek; serial
22:35, 04:20 Jan Nowak Jeziorański
23:05, 04:50 Warto rozmawiać
23:55 Dzień Nauki
00:00, 06:15 Magazyn Ekspresu Reporterów
00:30 Panorama
01:40 Pamiętaj o mnie
02:15 Dobranocka za oceanem
02:55 Sport
05:50 Zacisze gwiazd

Polsat

06:45 Wstawaj! Gramy!
07:30 Sekret Laury - telenowela
08:30 TV market
08:45 Wielka wygrana
09:40 Graczykowie - serial
10:10 Strażnik Teksasu - serial
11:10, 17:35 13. posterunek – serial
11:45, 18:05 Miodowe lata – serial
12:30, 20:30 Samo życie – serial
13:00 Pensjonat pod Różą – serial
14:00 Jesteś moim życiem – telenowela
15:00, 19:00 Pierwsza miłość – serial
15:45 Świat według Bundych – serial
16:15 Benny Hill – serial
16:50, 19:50 Wydarzenia
17:15 Interwencja
21:00 Kryminalne zagadki Miami – serial
22:00 Telefon - thriller
23:45 Chirurdzy - serial
00:45 Threshold strategia przetrwania - serial
01:45 Dziewczyny w bikini
02:45 Nocne randki
05:45 Music Spot

Kontynuować rozpoczętą pracę

Wielu katolików na Białorusi uradowało się: wraca tu abp Tadeusz Kondrusiewicz

Ojciec Święty Benedykt XVI mianował Arcybiskupem Metropolitą Mińsko-Mohylewskim abp. Tadeusza Kondrusiewicza, do tego czasu arcybiskupa metropolitę Archidiecezji Matki Bożej w Moskwie.

W latach 1989-1991 abp Tadeusz Kondrusiewicz był administratorem apostolskim ówczesnej diecezji mińskiej. Na stołecznej stolicy metropolitalnej abp Kondrusiewicz zastąpił 92-letniego kard. Kazimierza Świątka, który przeszedł na emeryturę w czerwcu 2006r. Od tej pory archidiecezją mińsko-mohylewską kierował biskup pomocniczy Antoni Dziemianko jako administrator apostolski „sede vacante". Sędziwy kard. Kazimierz Świątek, który stał na czele archidiecezji i metropolii mińsko-mohylewskiej w latach 1991-2006, nadal pozostaje administratorem apostolskim diecezji pińskiej, którym został również w 1991r.

Abp Kondrusiewicz ma 61 lat. Urodził się 3 stycznia 1946r. w Odelsku rejonu grodzieńskiego. Po ukończeniu szkoły średniej w Grodnie, studiował Grodzieńskim Instytucie Pedagogicznym matematykę, a następnie architekturę w ówczesnym Leningradzie. Pracował jako architekt w Wilnie. W 1976r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Kownie. Święcenia kapłańskie przyjął 31 maja 1981r. z rąk bp. Liudasa Povilonisa.

Był m.in. wikariuszem w Druskiennikach i w parafii Św. Teresy przy Ostrej Bramie w Wilnie. W 1988r. został proboszczem parafii Matki Bożej Anielskiej w Grodnie i rektorem tamtejszej fary. W tym samym roku na kowieńskim Wydziale Teologicznym uzyskał doktorat z teologii. Jest też magistrem prawa kanonicznego.

10 maja 1989r. Jan Paweł II mianował go administratorem apostolskim „ad nutum Sanctae Sedis" (podległym bezpośrednio Stolicy Apostolskiej) diecezji mińskiej i wszystkich katolików na Białorusi. Był pierwszym od 62 lat biskupem katolickim na naszych ziemiach. Sakrę przyjął z rąk papieża 20 października 1989r. w Bazylice Św. Piotra w Watykanie.

Dwa lata później, 13 kwietnia 1991r., bp Kondrusiewicz został arcybiskupem i administratorem apostolskim dla katolików obrządku łacińskiego w europejskiej części Rosji, a 11 lutego 2002r. — metropolitą archidiecezji Matki Bożej w Moskwie. Przez dwie kadencje był też pierwszym w historii przewodniczącym Konferencji Biskupów Katolickich Federacji Rosyjskiej (1999-2005).

Wracam do Ojczyzny

„Wypełniając wolę Ojca Świętego Benedykta XVI, wyjeżdżam z Rosji na nowe miejsce swego posługiwania, do Republiki Białoruś, do mojej Ojczyzny", napisał ks. abp Tadeusz Kondrusiewicz w oświadczeniu wydanym 21 września po ogłoszeniu nominacji na arcybiskupa mińsko-mohylewskiego. W przesłaniu pożegnał się ze swymi dotychczasowymi diecezjanami i katolikami rosyjskimi, przypomniał także dokonania Kościoła katolickiego w Rosji i podziękował wszystkim, z którymi przez lata współpracował.

Z kolei w rozmowie z Radiem Watykańskim nowy metropolita mińsko-mohylewski stwierdził, że po 16 latach nieobecności wraca do domu. Odchodząc z Moskwy, najbardziej cieszy się tamtejszym odmłodzonym Kościołem i ustanowieniem struktur kościelnych. - *Zawsze spełniałem wszystkie swoje obowiązki kapłańskie i biskupie w duchu posłuszeństwa. Jako kapłan — w duchu posłuszeństwa biskupowi; jako biskup — Ojcu Świętemu. Widzę w tym wolę Bożą. Przyjmuję tę nominację zawierzając swoją posługę Matce Bożej. Wiem, że czekają mnie niełatwe zadania. Opuszczam Moskwę, pozostawiając część swego serca, gdyż pracowałem tu 16 lat. Dzisiaj muszę przejąć nowe obowiązki. Wracam właściwie do starej diecezji, gdyż pierwszą nominację otrzymałem na biskupa w Mińsku dla katolików białoruskich* - powiedział ks. abp Kondrusiewicz. - *Przyjmijcie mnie jak swego* - poprosił wiernych archidiecezji mińsko-mohylewskiej.

Natomiast w posłaniu do duchowieństwa i wiernych Białorusi hierarcha podkreślił, że powraca na Białoruś, aby kontynuować rozpoczętą 18 lat temu pracę biskupią. Zwracając się do prawosławnego metropolity Białorusi Filareta, wyraził nadzieję, że współpraca Kościoła katolickiego i Cerkwi w sprawie obrony i umacniania wartości chrześcijańskich przyniesie korzyści dla dobra Ojczyzny.

Abp Tadeusz Kondrusiewicz powiedział dla KAI:

„Papieską nominację na Białoruś przyjąłem w duchu posłuszeństwa i odpowiedzialności wobec misji, która stoi przede mną. Mam nadzieję, że dzięki Bożej pomocy, księży, zakonnic i zakonników i świeckich wypełnię zadania, jakie wytycza mi Kościół i Ojciec Święty.

W 1991r. zaczynaliśmy (w Rosji) od zera. Było tylko 10 zarejestrowanych parafii, 8 księży, z których dwóch miało ponad 80 lat. Mieliśmy tylko cztery kaplice i dwa kościoły. Dzisiaj mamy cztery diecezje, liczba księży sięga 270, ok. 400 zakonnic, 230 zarejestrowanych parafii. Ponadto 300 punktów duszpasterskich, seminarium duchowne, 20 punktów charytatywnych, Instytut Filozoficzno-Teologiczny im. Św. Tomasza. Z seminarium duchownego w Sankt Petersburgu pochodzi już 10 proc. naszych księży.

Dosyć dobrze rozwinięta jest praca charytatywna prowadzona na trzech poziomach: ogólnokrajowym, diecezjalnym i parafialnym. Wiele uwagi poświęcamy wydawaniu książek. W ciągu tego czasu udało się wydrukować ponad 600 tytułów literatury religijnej. Przy okazji zakłada się biblioteki parafialne. Szczególną uwagę zwracano na katechizację nie tylko dzieci, ale i młodzieży i dorosłych.

Bardzo jestem zadowolony z działalności Centrum Rodziny w Moskwie, w ramach których prowadzone są konsultacje, także przedmałżeńskie. Od 2000r. rozpoczęliśmy duszpasterstwo akademickie, które już skupia znaczącą grupę moskiewskiej inteligencji. Z jej udziałem, choćby w tym roku, zorganizowano trzy międzynarodowe konferencje nt. postaci doktora Friedricha Josefa Haassa nazywanego "świętym doktorem z Moskwy", 90-lecia objawień fatimskich, Dni Jana Pawła II. W dniach 19-21 października odbędzie się konferencja poświęcona encyklice Benedykta XVI "Deus caritas est", na którą przyjedzie przewodniczący Papieskiej Rady "Cor Unum" abp Paul Cordes. Uczestniczyć będą przedstawiciele Kościołów chrześcijańskich i innych religii obecnych w Rosji.

Jest też przepiękna katedra. Wybudowaliśmy nową kurię i nowy dom parafialny. Przede wszystkim jednak najbardziej cieszę się z tego, że mamy coraz więcej wiernych. Tutejszy Kościół stał się młodszy. Mamy bardzo dobrych młodych ludzi, inteligencję, z którą można realizować dobre programy duszpasterskie, organizować konferencje, spotkania. Oni stanowią podstawę tego Kościoła. Myślę, że mój następca będzie miał dobry start i życzę mu błogosławieństwa Bożego, aby dalej dynamicznie prowadził tę pracę.

Szczególnie rosyjska młodzież potrzebuje Kościoła, świadczy o tym jej udział w Światowych Dniach Młodzieży, ale także w czasie spotkań w diecezjach. Jeszcze kilka lat temu młodzi ludzie byli bierni. Teraz są niezwykle aktywni i nie boją się podejmować bardzo poważnych problemów. Z nich wywodzi się duża grupa, pochodzących z różnych narodów, współpracowników.

Jakie wyzwania stoją przed Kościołem na Białorusi? Przez 16 lat pracowałem w Rosji. Wiem, jak żyje Kościół na Białorusi, ale muszę zyskać lepszą orientację. Kościół na Białorusi w porównaniu do Rosji jest silny, ma ok. 1,5 mln wiernych, ale ma też swoje problemy. Na pewno ma jeszcze mało powołań kapłańskich, mimo że w tym roku do dwóch seminariów duchownych przyjęto 25 osób. Dlatego trzeba bardziej zadbać o duszpasterstwo powołaniowe. Następnie bardzo ważne są: duszpasterstwo rodzin, młodzieży i katechizacja, ewangelizacja przez media oraz wydawnictwa książek religijnych.

Przede wszystkim będę starał się o dobre relacje z Kościołem prawosławnym. Na Białorusi pod tym względem jest o wiele lepiej niż w Rosji. Równie ważne będą stosunki na linii państwo- Kościół. Pragnę, aby były one jak najlepsze. Podkreślam, państwo i Kościół, choć są autonomiczne, to w wielu dziedzinach pracują dla dobra ludzi i będę się starał, aby ta współpraca była jak najlepsza".

Na rozpoczęcie dialogu

26 września odbyło się spotkanie abp. Tadeusza Kondrusiewicza z przewodniczącym Komitetu ds. Religii i Narodowości Leonidem Gulaką. Podczas rozmowy obydwie strony wykazały gotowość do dialogu konstruktywnego oraz współpracy na korzyść społeczeństwa. Metropolita zaznaczył, że *„Kościół pochodzi nie z tego świata, ale istnieje w świecie"*, dlatego nie może być oderwanym od problemów codzienności i wezwań współczesności. Jak i Kościół istnieje dla ludzi, to i władza powinna wszystko robić dla dobra społeczeństwa.

Ceremonia uroczystego wejścia abp. Tadeusza Kondrusiewicza do mińskiej archikatedry odbędzie się 10 listopada br. Do czasu kanonicznego objęcia urzędu bp Antoni Dziemianko będzie nadal pełnił obowiązki Administratora Apostolskiego Mińsko-Mohylewskiego.

KAI/CATHOLIC/TZ

FOTO W **Głosie**

Cudowny obraz Matki Bożej „Wszystkich ubolewających radość" przekazał Grodzieńskiemu klasztorowi prawosławnemu Patriarcha Białorusi Metropolita Miński i Słucki Filaret.

Ten obraz z okazji święta Narodzenia Najświętszej Maryi Panny oraz 15-lecia odrodzenia klasztoru podarował Patriarcha Wszech Rusi Aleksij II.

„Obraz Matki Bożej pomoże zachowywać tradycje święte dawnego klasztoru oraz będzie wsparciem duchowym prawosławnych wierzących" — powiedział Filaret.

Za troskę i pracę w odnowieniu klasztoru Patriarcha Białorusi Filaret wręczył nagrodę igumeni Gawryile Order Kościoła prawosławnego Św. Efrosinii Połockiej.

Klasztor grodzieński liczy 160 lat. Dwa razy był zamknięty. Po 32-letniej przerwie 1 czerwca 1992r. w nim odprawiono pierwszą liturgię.

BELTA/TZ

POLSKA

Relacje z Kościołem prawosławnym

W Polsce powstanie wspólna kościelno-rządowa komisja, która zajmie się relacjami między rządem a Kościołem prawosławnym. Premier Jarosław Kaczyński i zwierzchnik Kościoła prawosławnego w Polsce arcybiskup Sawa podpisali porozumienie w tej sprawie.

Arcybiskup Sawa zwrócił uwagę, że społeczność prawosławna czekała na powołanie wspólnej komisji od 1991 roku, a więc od czasu uchwalenia ustawy o stosunku państwa do Kościoła prawosławnego. Arcybiskup powiedział, że jednym z pierwszych zadań, przed którym stanie zespół, będzie sprawa zwalniania z pracy i nauki w czasie świąt prawosławnych.

Premier Jarosław Kaczyński powiedział, że Polska jest państwem, które uznaje prawa wszystkich wyznań. Dodał, że szczególną uwagą darzy Kościoły, które skupiają największej wiernych. Dlatego - podkreślił premier - potrzeby Kościoła prawosławnego powinny być uwzględniane w normach regulujących życie publiczne i w praktyce ustrojowej Polski.

Autokefaliczny Kościół prawosławny jest drugim pod względem liczby wiernych Kościołem w Polsce. Obejmuje swoją jurysdykcją wszystkie parafie prawosławne na terenie Polski. Liczy około 600 tysięcy wiernych.

IAR

ROSJA

Zmiany w Moskwie

Nowym metropolitą i ordynariuszem archidiecezji Matki Bożej w Moskwie został mianowany przez Ojca Świętego Włoch ks. Paolo Pezzi FSCB.

Paolo PEZZI FSCB — włoski duchowny katolicki w Bractwie Kapłańskim Misjonarzy św. Karola Boromeusza, arcybiskup rzymskokatolickiej archidiecezji Matki Bożej w Moskwie (nominat).

Urodził się w sierpniu 1960 roku. Studiował teologię i filozofię na Papieskim Uniwersytecie św. Tomasza. 22 grudnia 1990 roku przyjął święcenia kapłańskie jako członek Bractwa Kapłańskiego Misjonarzy św. Karola Boromeusza. Następnie po studiach specjalistycznych na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim uzyskał stopień doktora teologii pastoralnej na podstawie rozprawy o katolikach na Syberii. Zna języki: rosyjski, angielski, hiszpański, francuski i włoski. Był wydawcą gazety katolickiej, dziekanem środkowej Syberii (diecezja Przemienienia Pańskiego w Nowosybirsku) oraz wikariuszem generalnym Bractwa Kapłańskiego Misjonarzy św. Karola Boromeusza. Kieruje ruchem Komunia i Wyzwolenie w Rosji. Od 2004 roku był wykładowcą, a od 2006 roku jest rektorem seminarium duchownego w Sankt Petersburgu.

Nowy arcybiskup metropolita moskiewski Paolo Pezzi urodził się na północy Włoch w miejscowości Russi - słowo to znaczy po włosku: Rosjanie. Tematem jego pracy doktorskiej na Uniwersytecie Laterańskim w Rzymie były m.in. prześladowania katolików na Syberii.

WIKIPEDIA/KAI

Kartki z mego życia

Jedna po drugiej

ciąg dalszy z nr. 38

V. Praca zawodowa

Szczęście póty trwa,
póki go człowiek
ocenia należycie.
Dla człowieka ma wartość
tylko to, co ciężko się zdobyło.
Tadeusz Dołęga-Mostowicz

Koniec września. Piękny słoneczny dzień zbliżał się ku końcowi. Panorama miasta została już poza nami. Furmanka powoli toczyła się po piaszczystej drodze w kierunku Kwasówki. Niby srebrna siatka jeszcze na niezaoranym ściernisku lśniła pajęczyna w blasku zachodzącego słońca. Nieliczne zagajniki zaczęły się ubierać w szaty złotej jesieni. Po głowie snuły się różne myśli, pytania pełne trwogi i niepewności. Czy dobrze zrobiłem, że porzuciłem studia, co przyniesie mi to nieznane, dokąd podążam, jak ułoży się moje życie? Pytania, pytania.

Cieszyłem siebie tylko tym, że im dalej będę od miasta, tym więcej da się uniknąć możliwości obserwacji ze strony organów bezpieczeństwa lub agentów. Przynajmniej wyzwolę rodzinę od troski o mnie. Gospodarz był tak uprzejmy, że dowiózł mnie do samej szkoły. Podziękowałem mu. On zawrócił konia i zniknął w mroku nocy. Było tuż przed północą. Parę minut stałem, wpatrywałem się w szary gmach, tonący w sosnowych drzewach. Informowano mnie, że w szkole mieszka rodzina Mackiewicza — dyrektora szkoły. Obszedłem gmach, znalazłem wejście do mieszkania. Zapukałem. Cisza. Powtórzyłem raz jeszcze. Ktoś podszedł do drzwi i zapytał, kim jestem i w jakim celu przychodzę. Gdy wytłumaczyłem mu, o co chodzi i podałem nazwiska inspektora i kierownika działu oświaty, drzwi się otworzyły. Przy słabym świetle lampy ujrzałem w głębi pokoju kobietę z małym dzieckiem. Podałem swoje nazwisko i skierowanie do pracy. Przeprosiłem za późne wtargnięcie. Po krótkim posiłku położono mnie spać. Rano, po śniadaniu, dyrektor podaje mi podręcznik do arytmetyki i powiada mi, że mam pierwszą lekcję w 5-ej klasie. Do rozejrzenia się nie było ani chwili. Zaprowadził do pokoju nauczycielskiego. Tam byli już zgromadzeni nauczyciele gotowi do pracy. Przedstawił mnie. Poprosił usiąść i zaczekać, nim przyjdzie nauczycielka matematyki dla omówienia podziału klas i przedmiotów (dotychczas ona jedna wykładała matematykę i fizykę). Nie minęło 5 minut, jak weszła do pokoju wysoka, młoda, urocza i, jak mnie się wydało, bardzo energiczna blondynka z długimi warkoczami, owiniętymi wokół głowy. Na prawie pierwszeństwa dałem koleżance wybór. Mnie została fizyka i arytmetyka w 5 klasie. Akurat na etat. Tak się zaczęła moja praca pedagogiczna.

Zauważyłem, że w gronie nauczycielskim były same kobiety. Z mężczyzn, oprócz dyrektora i rachmistrza, nikogo nie było. W szkole działała komsomolska organizacja. Nauczycielka języka rosyjskiego (sekretarz komsomolskiej organizacji) natarczywie proponowała wstąpić do komsomołu. Długo zwlekałem z tym, jednak po namyśle dałem zgodę, biorąc pod uwagę, że i tak ze względu na wiek wystąpię z tej organizacji. Natomiast wówczas

Druskienniki

zależało mi na tym, by utrwalić swe zaplecze. Na komsomolskim zebraniu polecono mnie stworzyć wśród młodzieży wiejskiej w sąsiedniej wsi podstawową organizację komsomolską, chór nauczycielski i wiejski. Z całą rzetelnością! Pasją właściwą mojej osobowości, zacząłem pracować na zasadzie społecznej.

W prowadzeniu chóru pomagała mi moja skrzypeczka, a potem gitara. W latach 50. przeważnie na wsi kultura muzyczna była bardzo mizerna lub wcale jej nie było. Toteż praca z gronem nauczycielskim i młodzieżą wiejską w pewnym stopniu była wizytówką szkoły dla mieszkańców okolicznych wsi.

Nauczyciele i młodzież chętnie brali udział w próbach, co dawało możliwość jednocześnie wesoło spędzać czas. W dodatku ta praca dawała mi pewną satysfakcję.

Tam znalazłem swą miłość — wierną przyjaciółkę na całe życie, tę samą blondynkę z długimi warkoczami. Pobraliśmy się. Założyliśmy rodzinę. Lidia — wcielenie dobroci, troskliwa matka i żona, człowiek o wyjątkowej energii i pracowitości, niepospolity pedagog, rozważna, pełna poczucia osobistej godności i szacunku do innych ludzi.

Zgoda, wzajemne zrozumienie i powaga, tolerancja i wzajemna pomoc panowała w rodzinie tak w szczęśliwe i radosne, tak i w dni ciężkich wypróbowań życiowych. Te wartości moralne przekazaliśmy naszym dzieciom.

W końcu drugiego roku szkolnego powstał nowy problem związany z demograficznym niżem powojennym. Trzeba było szukać nowego miejsca pracy. Teraz byłem odpowiedzialny nie tylko za siebie. Pojechałem do rejonowego działu oświaty. Wszedłem do gabinetu kierownika. Tam zauważyłem człowieka mi nieznanego. Kierownik znał sytuację i zaproponował mi stanowisko dyrektora szkoły podstawowej w sąsiedniej z Łaszą wsi. Nieznajomy (był to dyrektor rozwijającej się średniej szkoły) słysząc to, zaproponował mi pracę u niego we wsi Cydowicze. Zamiłowania do pracy kierowniczej nie miałem, natomiast ostatni wariant mi bardziej odpowiadał: szkoła średnia, gwarantowane etaty dla dwojga, lepsze połączenie z Grodnem i Druskiennikami. Zapytałem o problemach mieszkaniowych. Odpowiedział, że znajdzie się mieszkanie. W tamtych czasach nauczyciele wiejscy mieszkali przeważnie w mieszkaniach wieśniaków. Zacząłem się nowy rok szkolny w piętrowym murowanym gmachu, który został wybudowany tuż przed wojną w 1939r. Wówczas był to jeden z niewielu w rejonie pięknych przestronnych budynków. Grono nauczycielskie było liczniejsze, młode, wesołe, energiczne. Dyrektor Czeczko Siemion Filipowicz i żona Zoja — absolwenci Grodzieńskiego Instytutu Pedagogicznego. Moja małżonka prowadziła matematykę w 5-7 klasach, ja zaś fizykę i matematykę w 8-10 klasach. Problemy mieszkaniowe były jednak niezadowalające. Praktycznie przychodziło się żyć razem z wieśniakami w daleko niesprzyjających warunkach. Nie było mowy o osobnej kuchni, spiżarni lub o meblach. Gospodynie nie zawsze były schludne, porządne. Gdy się pojawiła na świat córeczka Ludmiła, zmuszeni byliśmy zmienić mieszkanie na cieplejsze. Przesźliśmy do dwupokojowego mieszkania, gdzie mieszkali dwaj staruszkowie z dorosłym synem. Jeden z tych pokoików oddali nam do dyspozycji. Ciasno, ale za to ciepło. Urlop macierzyński był bardzo krótki. Powstał problem, z kim zostawić dziecko. Przez dłuższy czas zostawialiśmy z babcią Walerką — żoną gospodarza. Byli to bardzo religijni i porządni ludzie. U nich mieszkaliśmy przez prawie 4 lata, nim syn ich nie założył swojej rodziny. W tym okresie żyliśmy z nimi jak jedna rodzina. Potem sprowadziliśmy jeszcze śp. matkę żony babcię Antoninę. Zawdzięczając jej ofiarnej długoletniej pomocy, mogliśmy normalnie kontynuować pracę. W 1954r. w czasie letnich ferii na ojcowiźnie żony, co koło Mira, urodziła się moja druga córeczka Irena.

Zaopatrzenie żywnościowe w mieście było marne. Mięso i nabiał kupowaliśmy u wieśniaków. Natomiast za chlebem, przetworami mięsnymi, rybą jeździliśmy do Grodna, przeważnie do Druskiennik. Tam jakość artykułów była lepsza i były mniejsze kolejki.

W czasach powojennych nauczyciel na wsi był autorytetem, cieszył się szacunkiem i zaufaniem mieszkańców. Do niego wieśniacy często zwracali się o pomoc w rozwiązaniu różnych spraw życiowych. Za małym wyjątkiem rodzice chętnie przychodzili na zebrania rodzicielskie, na lekcje i wykłady na nurtujące tematy nauczania i wychowania dzieci. Obecność nauczyciela w mieszkaniu lub na weselu była wielkim zaszczytem dla mieszkańców. Każde jego słowo było wysłuchiwane z uwagą. Uczniowie ciągnęli się do nauki, byli pilni, dociekliwi, pracowici tak w domu na gospodarstwie, jak i w szkole. Cenili nauczyciela na podstawie poziomu jego wiedzy. A jeżeli nie odpowiadał tym wymaganiom, to — żegnaj dyscyplina. Przytoczę przykłady. Na jednej z lekcji fizyki padło pytanie z ust ucznia. Znalazłem się w dość kłopotliwej sytuacji. Nie byłem przygotowany dać jasną odpowiedź, by wszyscy obecni zrozumieli.

Moją zaletą, w odróżnieniu od niektórych kolegów, była uczciwość i szczerość. Nie wpadałem w ambicję, nie starałem się jakoś wykręcić, pokazać siebie nieomylnym i znawcą wszystkiego.

W takich wypadkach zawsze odpowiadałem dzieciom, że nie znam, lecz udzielę odpowiedzi na kolejnej lekcji. I nigdy nie zostawiałem uczniów bez odpowiedzi. Problemów z dziećmi nie było. Jednak zdawałem sobie sprawę, że często to nie powinno się powtarzać. Stąd i rzetelna praca nad sobą.

Drugi przykład. W Lidzie lekcje fizyki w 10 klasie prowadziła pani w średnim wieku. Starała się dać nam wiedzę. Lecz przedmiotem nie władała. Po pół roku musiała odejść. Stosunki uczniowie - nauczyciel nie ułożyły się.

Marzec 1953r. Jadąc do Grodna usłyszałem, że zmarł Józef Stalin. Pasażerowie byli podnieceni. Mówiono tylko o nieoczekiwanym wydarzeniu. Niektórzy nawet mieli łzy w oczach. Nie było w tym nic dziwnego. Potężna machina propagandowa wychwalała osobowość Stalina jako wyzwoliciela narodów Europy od niemieckiej okupacji, we wszystkich dziedzinach życia społeczno-gospodarczego i kulturalnego: w kinie, literaturze, muzyce, malarstwie, oświacie, rzeźbiarstwie (warto przypomnieć pomniki Stalinowi po całym Kraju Rad).

Jego imieniem były nazywane ulice i miasta. To wszystko nie mogło nie stworzyć w umysłach ludzi obrazu wielkiego wodza i nauczyciela wszechczasów i narodów, prowadzącego ich do świetlanej przyszłości. Chociaż byłem zaskoczony tą nieoczekiwaną nowiną, jednak pierwszym odczuciem była krzywda, wyrządzona za jego rządów mojej rodzinie, bliskim i znajomym.

W tym roku pomyślnie ukończyłem także studia pedagogiczne. Westchnąłem z ulgą. Z moskiewskich audycji radiowych dolatywały informacje o działaniach Ławrientija Berii, o sprawie Malenkowa i jego grupy, o lekarzach Stalina. Z dojściem do władzy Nikity Chruszczowa zaczęła się tzw. „odwilż", zdemaskowanie kultu Stalina. Zajmując stanowisko sekretarza generalnego WKP(b) Chruszczow wszedł do historii kraju jako „wielki reformator". Z jego błogosławieństwa zaczęła się kompania zagospodarowania ugorów i odłogów w Kazachstanie. Tysiące komsomolców i ochotników z pieśnią na ustach, „Ziemla celinnaja" pojechały tam, by wykonać polecenia partii i rządu ZSRR. On także dał hasło wszystkich wieśniaków z kolonii przesiedlić do wsi, zlikwidować sady i działki. Wieśniak powinien być wolny od pracy domowej, by wydajniej pracować na gospodarstwach społecznych, a za pieniądze zaprowadzone tam wszystko kupować w sklepach.

Na kolejnym zjeździe partii został opracowany program przejścia do komunizmu: do 1970r. utworzyć w ZSRR materialną bazę, a do 1980r. zbudować pierwszą fazę komunizmu. Temu utopijnemu planowi nie było dane się zrealizować aż do końca egzystencji ZSRR.

Po powrocie Nikity Siergiejewicza ze Stanów Zjednoczonych, w kraju zaczęła się gorączka kukurydziana. Kierownictwu kołchozów nakazywano siać kukurydzę niezależnie od jakości gleby, szerokości geograficznej, bez odpowiedniej technologii uprawy tej rośliny. Naturalnie, że urodzaj nie wszędzie mógł być dobry. Wydatki były duże, a rezultaty marne. Kierownictwo gospodarstw rolnych wykorzystywało różne chwyty i kombinacje. Niektórzy zasiewali pole kukurydzą, dawali sprawozdanie organom władzy o wykonaniu planu, a potem zaorywali i siali to, co rosło w danej miejscowości. Po latach kolega, wspominając czasy Chruszczowa, opowiadał mi, jak będąc na stanowisku prezesa rady wiejskiej, zdawał sprawozdanie kontrolującym urzędnikom o powierzchni zasianej kukurydzą. Na wszelki wypadek było zasiane nieduże pole, położone w lesie. Pokazał im jedno pole z różnych stron. W lesie trudno było się zorientować, kiedy po krętych ścieżkach zajeżdżało się z innej strony. Odjechali zadowoleni. Dla wzmocnienia gospodarstw kołchozowych był zorganizowany przerzut do wsi 30 tysięcy mieszkańców z miast ("tridcatitysiaczniki"). Niektórzy z nich nie mieli pojęcia o uprawie roli. Po zagospodarowaniu odłogów w Kazachstanie chleba, prawda, było wystarczająco. Nawet w jadłodajniach chleb przez jakiś czas wydawał się bezpłatnie. Szczególnie było to wygodne dla studenckiej braci. Ale potem zaczął się widoczny spadek gospodarczy. Było to widoczne w sklepach spożywczych. Wówczas rzucono kolejne hasło *"Dogonim i pieriegonim Amieriku"* we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego. Jako wynik niezadowolenia mas pracujących kraju pojawiła się anegdota: *"Dogoniać Stany Zjednoczone można, natomiast wyprzedzać nie. Goły tyłek będzie widać".*

Długo nie schodził z ust narodu radzieckiego słynny frazes Chruszczowa, wypowiedziany przez niego w ONZ: *"My wam pokażem kuźkinu mat' ".* Amerykanie tak i nie przetłumaczyli tej wypowiedzi na język angielski.

Kolejną akcją było przygotowywanie przez uczniów szkół torfowo-próchnicowych doniczek dla sadzonek warzyw i innych roślin. Idea dobra. Ale sposób jej wykonania był nieprzemyślany. Do wyrobu tych doniczek odwoływano uczniów z lekcji. Dzieci całymi dniami miesiły nogami to tworzywo do jednorodnej masy, zapełniały im formy i suszyły. Nierzadko w czasie deszczu ta praca dzieci płynęła razem z wodą. Ni naukal, ni produkcji.

cdn.

Stanisław PAWLUKIEWICZ

Euroregion ponad region

Białoruś, Litwa, Polska i Rosja - współpraca gospodarcza

Około 200 przedsiębiorstw, organizacji i prywatnych przedsiębiorców z Białorusi, Litwy, Polski i Rosji wzięło udział w IX Wielobranżowej Wystawie Jarmarku „Euroregion "Niemen-2007". W dniach 19-21 września w Pałacu Lodowym w Grodnie tradycyjnie szeroko została zaprezentowana produkcja żywnościowa, na drugim miejscu — według priorytetów i nasycenia — produkcja przemysłowa, materiały budowlane i konstrukcje, dalej — produkcja mebli, wyroby rzemieślnicze, środki leczniczo-profilaktyczne i in. Można było zapoznać się z obszernymi ekspozycjami gości Północno-Zachodniego Okręgu Administracyjnego m. Moskwa oraz obwodu riazańskiego.

Podczas otwarcia wystawy Władimir Sawczenko, przewodniczący Grodzieńskiego Obwodowego Komitetu Wykonawczego, zaznaczył: *"Dla władzy wykonawczej obwodu to wielki zaszczyt gościć u siebie delegacje z Rosji, Polski i Litwy. To nasze sąsiednie kraje, z którymi współpracujemy tak w kierunku produkcji, jak i wzmacniamy przyjaźń pomiędzy narodami. Należy zbliżać naszych kierowników, aby wzmacniała się współpraca gospodarcza".*

- Republikę Białoruś z obwodem riazańskim łączą dawne więzi, które będą rozwijać się - kontynuował zastępca gubernatora obwodu riazańskiego Michaił Krewcow. - *Nasz gubernator Gieorgij Szpak - Białorusin, główny inspektor federalny Władimir Koźemiakin - Białorusin. U nas mieszka dość liczna diaspora białoruska. Obrót towarowy pomiędzy Republiką Białoruś a obwodem stale rośnie, w okresie ostatniego półrocza zwiększył się o 20 proc. Ta wystawa będzie sprzyjać rozwojowi naszych dobrych stosunków.*

W liście od administracji Północno-Zachodniego Okręgu m. Moskwa, który odczytał zastępca prefekta Paweł Gardijenko, zaznacza się: *"Rząd Moskwy prowadzi aktywną pracę w kierunku rozwoju współpracy z Republiką Białoruś. Integracja gospodarcza stwarza dobrą perspektywę do poszerzenia rynków realizacji produkcji, technologii, towarów i usług, co w wyniku wpływa na rozwój ekonomii przedsiębiorstw i polepszenia życia społeczeństwa".*

Z wystawą także zapoznali się przedstawiciele placówek dyplomatycznych. Dajwa Mockuwienie, Konsul Generalny Litwy w Grodnie, zaznaczyła, że *"regiony naszych państw sąsiadujących łączy wielowiekowa współpraca. Takie spotkania pomogą w rozwiązaniu zagadnień ekologicznych, gospodarczego rozwoju regionu, co poprowadzi do wzrostu dobrobytu ludzi. W tym roku Litwę prezentują firma "Trendem" (urządzenia do oczyszczania) i przedstawicielstwo m. Druskienniki. Na Białorusi pracuje 300 przedsiębiorstw z kapitałem litewskim, obrót towarowy pomiędzy naszymi krajami rośnie co roku o 25 proc."*

Na wystawie byli obecni przedstawiciele dwu działów gospodarczych Ambasady RP w Mińsku. Także, jak poinformował Andrzej Krętowski, Konsul Generalny RP w Grodnie, w pierwszym dniu była obecna delegacja z Suwałk, w drugim — delegacja z Ełku, w trzecim — z Augustowa. W tym roku obrót towarowy pomiędzy Polską a Białorusią wzrósł o 31 proc., a polsko-białoruskich przedsiębiorstw w naszym kraju jest ponad 400.

Kolorowo jest wśród nas

W pierwszym dniu po przecięciu tradycyjnej czerwonej wstążki, goście i wielu mieszkańców skierowali się do pstrej ekspozycji. Pod akompaniament znanych białoruskich piosenek prezentowali swoją produkcję do degustacji zakład mięsny "InkoFud", "Grodnochlebprom" i in. Na witrynach i stragnach prezentowała się produkcja Grodzieńskiego Zakładu Alkoholów "Niemanoff", Grodzieńskiej Fabryki Tytoniowej "Nieman", Wołkowyskiego Zakładu "Bełłakt", Brzeskiej Fabryki Pończoch i in. Przedsiębiorstwo "TrejdDysajn" proponowało szeroki asortyment urządzeń dla barów, restauracji i sklepów oraz przeprowadzało master-klas z udziałem kucharza międzynarodowej klasy. Ekspozycje Rosjan pstrzyły wyrobami rzemieślniczymi, orenburskimi chustami z puchu, miodem, a także przedstawiono urządzenia alarmowe, sprzęt zamrażający, materiały dachowe i in.

Podczas wystawy przeprowadzono prezentacje turystycznych możliwości regionu grodzieńskiego, potencjału gospodarczego i inwestycyjnego obwodu, prezentacja Wolnej Strefy Gospodarczej.

Poza granicą regionu

- Zewnętrzna działalność gospodarcza (ZDG) jest jedną z priorytetowych w naszej gospodarce — zaznaczał podczas konferencji prasowej Aleksander Rusanow, zastępca przewodniczącego Grodzieńskiego Obwodowego Komitetu Wykonawczego. - *W obwodzie zabezpieczamy tempo zwiększenia eksportu do 129 proc., importu do 123 proc.*

Ważniejszymi parterami w ZDG obwodu grodzieńskiego są: Rosja (39 proc. zewnętrznego obrotu towarowego), Niemcy (10 proc.), Polska (9,4 proc.), potem Chiny (wcześniej były to Ukraina, Włochy, USA, Litwa). Są prognozy, że Chiny mogą zająć 2 miejsce. Kupują Chińczycy produkcję wytwórstwa chemicznego, alkohole, suche mleko, wyroby mięsne. A stamtąd wiozą np. tabakę do grodzieńskiej fabryki tytoniowej.

Region jest wabiącym dla turystów: zakończono rekonstrukcję Kanału Augustowskiego za wyjątkiem obiektów socjalno-bytowych. Konsul Andrzej Krętowski zapewnił, że w październiku dobiega końca rekonstrukcja śluzy Kurzyniec z polskiej strony i będzie możliwość w następnym roku przepłynięcia całym kanałem z Polski do Litwy przez Białoruś.

> Obwód grodzieński — 25 tys. km² powierzchni, zamieszkuje 1 114 tys. osób (mniej o 100 tys. w porównaniu z ub.r.) Ponad 70 proc. — mieszkańcy miast.
>
> Składa się z 17 rejonów. 33 proc. terytorium — lasy.
>
> Gospodarkę prezentują: potencjał przemysłowy — 8,2 proc. od ogólnej objętości w republice, 17 proc. właściwej wagi produkcji rolniczej, 11 proc. detalicznego obrotu towarowego.
>
> W przemyśle pracuje 285 większych przedsiębiorstw.

O współpracy transgranicznej opowiedział Siergiej Tkaczenko, kierownik administracji WSG "Grodnoinwest": *"W ciągu 5 lat naszej pracy zarejestrowano 39 przedsiębiorstw, w których pracuje kapitał 16 krajów. Planujemy rozwinąć strefę swojego wpływu, a mianowicie działalność transportowo-logistyczną i turystykę. Potrzebne jest, aby informacja docierała do potencjalnych inwestorów. Na tej wystawie zaprezentowało swoją produkcję 8 przedsiębiorstw WSG (wyroby z kamienia, środki czystości, meble i in.)"*

Bezpośrednio ocenił pracę "Euroregionu "Niemen"przedstawiciel jej litewskiej strony Ginteras Skamaroczus, dyrektor Mariampolskiego Biura: *"Są problemy z wymianą informacji i chcemy ich realizować przez wydanie czasopisma "Panorama Euroregionu" w językach litewskim, polskim i rosyjskim. Także założono stronę internetową wiadomości Euroregionu. Planujemy rozwijać projekty turystyki i ekologii".*

Już przyjęto projekt na sumę ok. 1 mln euro, który przewiduje współpracę Litwy, Białorusi i Łotwy. Dotyczy on badań wody przygranicznej — monitoring wody, zakup laboratorium badawczych i in. *"Jesteśmy otwarci na współpracę, mamy przygotowane struktury* — mówi Ginteras Skamaroczus. — *Te pierwsze kroki po długiej przerwie z pomocą kierowników obwodów dadzą swoje owoce".* Z białoruskiej strony w projektach - według Aleksandra Rusanowa - będzie brała udział Fundacja Wsparcia Przedsiębiorczości.

- Nasza wystawa nie ogranicza się regionem, który jest w tytule - mówi Aleksander Rusanow. - *Wysłaliśmy ponad 150 zaproszeń, lecz z powodów komplikacji celnych na granicy nie ma przedstawicieli z Kalinigradu, mało widoczne są z Litwy i Polski. W ubiegłym roku było o 1,5 razy mniej uczestników i zawarto ponad 400 umów.*

- Wystawa ma uniwersalny charakter — dodaje Aleksiej Koźemiakin, przedstawiciele Narodowego Centrum Wystawowego "BełEkspo", współorganizator wystawy. — *Za te lata wystawa umocniła swój status regionalny. Chciałoby się widzieć na następnej więcej produkcji przedsiębiorstw przemysłowych, a nie tylko plansze informacyjne. Szanse mamy - z każdym rokiem liczba uczestników wzrasta.*

TZ, fot. J.WANIUKIEWICZ

Zabawa na sportowo

VI Olimpiada ZPB

ciąg dalszy ze str. 1

Piękne ciepłe jesienne dni wielbiciele sportu z KS "Batory" spędzili aktywnie, przeprowadzając zawody, a także biorąc udział w nich. 22-23 września w ośrodku wypoczynkowym „Kupalinka" nad malowniczym brzegiem Niemna zebrało się prawie 90 osób w różnym wieku, aby spróbować swoich sił w 10 dyscyplinach. O tytuł najlepszej walczyło 6 drużyn: ze Szczuczyna, z Oszmiany, z rejonu grodzieńskiego, z Polskiej Szkoły w Grodnie oraz dwie drużyny KS "Batory".

- Przeprowadzamy naszą olimpiadę po raz szósty i widzimy, że zwiększa się liczbą jej uczestników i chętnych do wzięcia udziału, rośnie jej popularność - mówi Dymitr Korol, wiceprezes KS "Batory".

Po uroczystej inauguracji w sobotnie popołudnie zaczęto od widowiskowej i emocjonalnej dyscypliny - drużynowy skok w dal. W tych zawodach, jak i drużynowym pchnięciu kulą następnego dnia, najbardziej ujawniał się zespołowy duch zawodników oraz głośne kibicowanie kolegów. Zażarcie walczyły zespoły w koszykówce, mini piłce nożnej i siatkówce. Napięcie intelektualne trwało natomiast za stołami z szachami i warcabami, w których bardzo dobrze zaprezentowała się Polska Szkoła. Najlepszym w tenisie stołowym był rejon grodzieński, a w koszykówce z rzutami piłki do kosza nieźle wiodło się zespołowi "Batory-2". Najwyższą ilość punktów na zakończenie udało się zebrać "Batoremu" w darc (zwyciężyli Franciszek Piasecki i Andrzej Bojsza) oraz sztafecie (gdzie w zwycięskim okrążeniu Józefa Niemierę nikt z młodych nie mógł pokonać). Sportowcom ze Szczuczyna najlepiej udawała się gra w piłkę nożną, dużo punktów zdobył zespół także w siatkówce i tenisie. A wtenczas wszystkich zadziwiła kondycja i gra zespołu z Oszmiany, uwieńczeniem występu których stały się celujące rzuty piłki do kosza. W pierwszym dniu zawody trwały do późnego wieczoru i trochę zmęczeni, ale we wspaniałym nastroju, sportowcy zebrali się przy ognisku nad Niemnem. Wieczorowa biesiada natomiast nie przeszkodziła wczesnemu rozpoczęciu finałów w następnym dniu. A po obiedzie już byli znani zwycięscy.

Klasyfikacja końcowa ułożyła się następująco:

1.Drużyna z Oszmiany
2.KS "Batory"
3.Drużyna ze Szczuczyna
4.Drużyna rejonu grodzieńskiego
5.Polska Szkoła w Grodnie
6.Drużyna "Batory-2"

Zespołom wręczono dyplomy oraz puchary, dla najlepszych zawodników - upominki i prezenty.

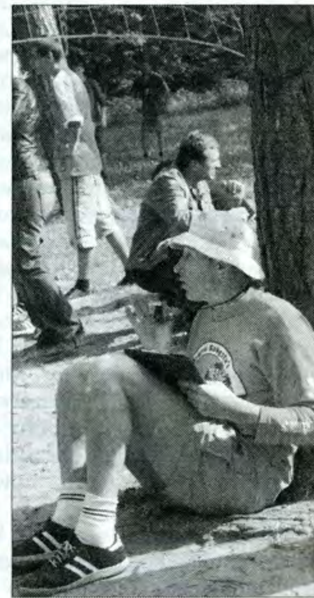
- Ważne, że zbieracie się razem, że łączy was sport oraz pamięć o swoich polskich korzeniach - mówił Józef Łucznik, prezes ZPB, podczas wręczenia nagród. *- Przybywacie tu całymi rodzinami i to bardzo cieszy. Ze swojej strony staramy się wspierać podobne inicjatywy, a pomagają aktywnie w tym nam władze obwodowe, za co im serdecznie dziękujemy.*

- W przeprowadzeniu zawodów aktywnie uczestniczył cały zarząd klubu - mówi Andrzej Bojsza, prezes KS „Batory" — *Chcę podziękować za zaangażowanie Władzimierzowi Wieremiejczykowi, Dymitrowi Korolowi, Janowi Kiwlakowi, Eugeniuszowi Ostapczeni, Jerzemu Kisielewskiemu, Wiktorowi Słomie, państwu Niemierom i rodzinie Piaseckich oraz wszystkim, kto na wszelkie sposoby nas wspiera.*

TZ, fot. autora

Drużyna z Oszmiany, Zarząd KS „Batory" oraz Zarząd Główny Związku Polaków na Białorusi składa serdeczne podziękowania dyrektor Oszmiańskich Zakładów Mięsnych Tamarze Filippowicz za wsparcie drużyny z tej miejscowości oraz aktywne zaangażowanie się w rozwój sportu i popularyzacji zdrowego trybu życia.

Smaki jesiennej tradycji

Piwnice i spiżarnie nadal pełne są domowych zapasów

ciąg dalszy ze str. 4

W czasach, gdy polski klimat pozwalał na zakładanie winnic, mieliśmy także żywe tradycje winobrania przypominające te, którymi zachwycamy się teraz goszcząc na południu Francji. Warto zatem wspomnieć, że od kilku lat tradycje winiarskie odżywają w coraz prężniej rozwijającym się centrum polskiego wina — w okolicach Zielonej Góry. Zmiany klimatyczne oraz powrót do tradycji polskich win sprawiły, że Święto Winobrania, które w tym regionie niemal nieprzerwanie odbywa się każdego roku od połowy XIX wieku, cieszy się coraz większą popularnością wśród rodzimych miłośników szlachetnego trunku i dobrej zabawy. Nie braknie pochodu Bachusa z rozbawionymi towarzyszkami, wyciskania moszczu winnego, piosenek o błogosławionym wpływie wina na człowieka i wielu innych radosnym zabaw, w którym winorośl i winne grona odgrywają główną rolę.

W tym roku radość z winnych zbiorów w Zielonej Górze stała się tematem wielu medialnych doniesień. I choć butelki z polskim winem nikną jeszcze na półkach wśród alkoholi z wielu stron świata, między innymi to żywe tradycje z okresu winobrania wzbudzają zainteresowanie Polaków rodzimym trunkiem.

„Wyznać należy, że po chrzcie świętym kartofle są największym dobrodziejstwem ludziom użyczonym przez nieba. Więcej Ameryce winniśmy za nie wdzięczności niż za krusze złota i srebra, fatalne chciwości narzędzia" — napisał XVIII-wieczny pisarz polski Julian Ursyn Niemcewicz.

Tradycje wspólnego zbierania płodów leśnych należą do najstarszych w naszej kulturze, zbieractwo jest bowiem sposobem na zdobycie pożywienia tak starym, jak sama ludzkość. Dziś nie chodzimy do lasu, by zdobyć rośliny niezbędne nam do przeżycia. Najczęściej pojawiamy się w nim z kosząmi poszukując grzybów.

Samo grzybobranie nie sprowadza się jedynie do poszukiwania smacznych produktów — wielokrotnie ma bowiem charakter wydarzenia towarzyskiego, zakorzeniony zresztą w naszej kulturze bardzo mocno. Niektórzy porównują zapalonych grzybiarzy z wędkarzami — obie grupy uwielbiają bowiem snuć czasem nieco podkoloryzowane opowieści o ogromnych zdobytych przez siebie trofeach, obie mają swoje miejsca i sposoby na sukces. Grzybobranie jest jednak wydarzeniem znacznie bardziej zbiorowym. Do rytuału należą zarówno „grzybowe miejsca", których tajemnica jest zazdrośnie strzeżona przez doświadczonych grzybiarzy jak i okrzyki *„mam, mam"* wydawane przy znajdowaniu kolejnych okazów, a także ciągłe podchodzenie do siebie i porównywanie zawartości koszy. Ogromne znaczenie mają także chwile odpoczynku — przybierające formę pikników wspólne posiłki na leśnych polanach — właśnie one mają największy urok dla wielu grzybiarzy. Częścią grzybobrania jest również czyszczenie zebranych grzybów, które w wielu wypadkach odbywa się już w lesie, a także przygotowywanie ich do przechowywania — nawlekanie na nici do suszenia, krojenie smażenie czy solenie.

Praktycznie każde zbiory były u nas okazją do świętowania. Uczcić trzeba było pierwszą lub ostatnią skrzynkę jabłek zebraną w danym sadzie, wykopane buraki czy marchew, usmażone śliwkowe powidła, a nawet wydobywanie pestek z dyni. Wiele regionów do dziś kultywuje rytuały towarzyszące zbiorom. Tradycje tworzą się także w małych społecznościach — należą do nich specjalne receptury na niepowtarzalne dżemy, soki czy nalewki, sposób smażenia powideł, a nawet rodzaj naczyń, w których przechowuje się przetwory.

Zwyczaj przygotowywania zimowych zapasów jest nadal w naszym regionie żywy i popularny, choć produkty do przetwarzania częściej pochodzą ze sklepów lub targów niż z własnych zbiorów, a słoje z przetworami stoją w blokowej piwnicy, nie zaś w przydomowej spiżarni. Własnoręczne przygotowywanie zapasów na zimę nie jest już dziś koniecznością, nadal jednak zapach bulgocącej w dużym rondlu domowej konfitury czy intensywny aromat suszących się grzybów budzi w nas poczucie bezpieczeństwa związanego z jesienną obfitością, jak również wspomnienia czasów dzieciństwa.

Joanna GACKA

WARTO WIEDZIEĆ

Woda na Ziemi powstała... na Ziemi?

Oceany na Ziemi nie pojawiły się za sprawą bogatych w lód komet, czy asteroid — twierdzą japońscy naukowcy. Ich zdaniem, woda powstała tu na miejscu wskutek reakcji bogatej w wodór atmosfery z tlenkami obecnymi na powierzchni naszej planety.

Pytania o pochodzenie wody, niezbędnej do powstania i rozwoju życia na Ziemi, mają podstawowe znaczenie dla rozwikłania zagadek naszej przeszłości. Do tej pory wśród naukowców dominuje opinia, że przyniosły ją lodowe komety i asteroidy uderzające w Ziemię w czasach jej młodości, blisko 4 miliardy lat temu. Wcześniej Ziemia miała być sucha i bardzo gorąca. Teorię tę zdaje się potwierdzać obserwowana w wodzie morskiej proporcja izotopów wodoru, podobna do tej, jaką obserwuje się w bogatych w wodę asteroidach.

Badacze z Tokyo Institute of Technology uważają, że równie prawdopodobna jest zupełnie inna teoria. Ich zdaniem, woda mogła powstać bezpośrednio na Ziemi przez reakcję bogatej w wodór atmosfery z tlenkami obecnymi w skorupie ziemskiej. Istnienie gęstej wodorowej atmosfery wokół młodej Ziemi potwierdza analiza późniejszych zmian kształtu orbity naszej planety. Duży udział deuteru, ciężkiego izotopu wodoru w wodzie morskiej, da się wytłumaczyć długotrwałymi procesami chemicznymi, a także stopniowym uwalnianiem się lżejszego wodoru poza atmosferę.

Niezależni eksperci uznają, że nowa hipoteza zasługuje na dokładniejsze zbadanie, nie wykluczają też, że woda mogła się pojawić na Ziemi na dwa sposoby równocześnie. Wiele można spodziewać się po misji sondy Phoenix Mars Lander (na zdj.), która ma w przyszłym roku zbadać ślady wody na Marsie.

RMF/AD

KĄCIK DZIECIĘCY

Głosik

W szkole

Pierwsza w zeszycie litera,
Pierwsze napisane słowo.
Przez okno wrzesień spoziera,
W sadzie dojrzewa owoc.

Na ławkach zeszyty otwarte,
Na stole otwarty dziennik.
Skrzyp kredy, szelest kartek...

I tak codziennie, codziennie.
Pani nad ławką się schyla,
Poprawia błędy w zeszytach.
I wreszcie nadchodzi chwila,
Gdy książki umiecie czytać.
I o sierotce Marysi,
Dziewczynce z zapałkami
I o Puchatku-misiu
Już teraz czytacie sami.
Więc się przydała nauka.
Trud się okazał radosny.
Już w okno marzec stuka
Gałązką, co tęskni do wiosny.
To dzięki nauczycielce,
Twojej cierpliwej Pani,
Tak bardzo urosło twe serce...
Zachowaj wdzięczność
dla Niej.

Mieczysława BUCZKÓWNA

ŁAMIGŁÓWKA

Doprowadź mrówkę A do komnaty królowej, mrówkę B do spiżarni, a mrówkę C do larw. Wybierz takie trasy, by w czasie wędrówki owady nie spotykały się nawet na krótkim odcinku.

A B C

Różowy konik

Wezmę kredkę różową
narysuję konika.
Patrzcie!
Z grzywą rozwianą
Koń różowy pomyka.
Wezmę kredkę niebieską
dorysuję chłopczyka.
Chłopczyk siedzi na siodle.
Razem z koniem pomyka.
Żaba wyszła zielona,
Jakie duże ma oczy!
Koń różowy ją spostrzegł,
zgrabnie żabkę
przeskoczył!
Ale oto brązowy
Siedzi kotek na płocie...
Przeskoczymy ten płotek,
nie skrzywdzimy cię,
kocie!
Tam jest strumyk,
tu krzaczki
Słowem przeszkód
bez liku
ma nasz chłopczyk
niebieski na różowym
koniku!
Narysuję więc prędko
czarną kredką ten domek,
żeby mógł w nim odpocząć
Koń różowy i Romek.

Bogdan BRZEZIŃSKI

BAJKA

Niezwykła uroczystość

Ciocia Trusinka była najstarszą mieszkanką Piaskowego Lasu. Odkryła to kreciczka Krysia, córka kreta Karola.

- *Powiedziała mi, że ma dziewięćdziesiąt dziewięć lat i trzysta sześćdziesiąt cztery dni* — mówiła z dumą tacie.

- *Dziewięćdziesiąt dziewięć i...* — zaczął tata i zamilkł.

- *Ależ to oznacza, że jutro skończy sto lat!* — wykrzyknął.

- *Musimy zorganizować uroczystość. Ty dasz jej bukiet kwiatów, a ja poproszę mamę, żeby upiekła tort, który wręczą Trusince siostry Króliczki. Trzeba zawiadomić wszystkich sąsiadów. A ja na tę okazję włożę mój cylinder.*

Hayden McAllister

ZAGADKI

Na pastwisku pasą się krowy, owce i kaczki. Owiec jest więcej niż kaczek. Owce i kaczki mają łącznie sto głów i nóg i jest ich łącznie trzy razy więcej niż krów. Ile krów pasie się na pastwisku?

***

W sklepie człowiek kupił 4 towary. Zauważył, że kasjer zamiast dodać ich ceny do siebie pomnożył je i wyszło mu 7,11 zł. Gdy zwrócił uwagę kasjerowi, że ceny artykułów należy dodać kasjer dodał do siebie ceny towarów i znów wyszło mu 7,11 zł. Ile kosztowały poszczególne produkty?

8 krów, 14 owiec i 10 kaczek

3,16 zł, 1,50 zł, 1,25 zł, 1,20 zł

Gratulacje

Kochana nasza Mamo
Danuto BOGDAN!
Z okazji Twego jubileuszu 80. urodzin życzymy Ci dobrego zdrowia, pogody ducha, wszelkiej pomyślności oraz łask Matki Bożej.
Z całego serca dziękujemy Ci za ognisko domowe, trud i poświęcenie, oddanie i troskę
synowie z rodzinami oraz wnukowie

Kochany **Mateuszu SŁAPIK!**
Z okazji Twoich urodzin życzymy Ci:
By się spełniły
Twoje życzenia,
By się ziściły
Twoje marzenia,
By uśmiech często
gościł na Twej twarzy,
Byś zdobył w życiu szczyt
swoich marzeń,
Wszystko, co chciałbyś,
By się zdarzyło!
Wszystko czego pragniesz,
By Twoim było...
Dobrego zdrowia, samych sukcesów w nauce oraz opieki Matki Bożej
życzą **rodzice, dziadkowie oraz chrzestny**

Z okazji urodzin
Kochanej
Marii ŻUKOWSKIEJ
wiązankę najserdeczniejszych życzeń: dobrego zdrowia na długie lata, radości w każdym dniu, obfitych łask Bożych i Bożego błogosławieństwa składa
córka Anna z rodziną

Kochana **Mario WITKOWSKA!**
Urodziny obchodzisz dnia dzisiejszego,
więc życzymy Ci wszystkiego najlepszego:
nadziei w sercu, wiary w samą siebie,
trafnych zrządzeń losu, ile gwiazd na niebie,
wielu wrażeń i morza radości,
spełnienia marzeń i bezkresnej miłości,
szczęście w swe ręce łap każdego dnia
życzy Ci tego kochająca **rodzina**

Z okazji urodzin wspaniałemu Koledze
Jarosławowi WANIUKIEWICZOWI
najlepsze życzenia: dobrego zdrowia, szczęścia i radości, ciekawych pomysłów twórczych, dobrych ludzi wokół, optymizmu, wiary w samego siebie, spełnienia najskrytszych marzeń i wszystkiego najlepszego składają **koleżanki i koledzy z pracy**

Czy pamiętasz, że...

1 października - Teresy od Dzieciątka Jezus
2 października - Aniołów Stróżów
3 października - Jana, Kandydy
4 października - Franciszka z Asyżu, Petroniusza
5 października - Faustyny, Bartłomieja
6 października - Brunona, Artalda, Artura
7 października - ***NMP Różańcowej, Dzień Nauczyciela***

Kącik gastronomiczny

Zapiekanka z mięsa, grzybów i sera

Składniki:
500 g mięsa wieprzowego, 2 cebule, 1 łyżka masła, 500 g małych grzybów leśnych, 1 szklanka śmietany, 200 g tartego sera żółtego lub mozarella, 1 jajko, sól, pieprz

Sposób przyrządzenia:
Grzyby oczyścić, odciąć trzony, kapelusze pokroić na 2 lub 4 części, zalać osolonym wrzątkiem i gotować przez 5 minut. Mięso pokroić w średnio grubą kostkę, obsmażyć na maśle. Cebulę obrać, pokroić w plastry. Naczynie żaroodporne wysmarować tłuszczem, ułożyć na dnie mięso, na nim warstwę cebuli i jako ostatnią warstwę grzybów. Każdą warstwę przyprawiać solą i pieprzem. Śmietanę wymieszać z jajkiem i tartym serem, zalać nią przygotowaną zapiekankę, pozostawić na kilka minut aby śmietana ściekła do niższych warstw. Zapiekać w piekarniku nagrzanym do 200 stopni C przez około 30 minut.

PYCHOTKA/TZ

Śmiech to zdrowie!

Wisi grupa nietoperzy na gałęzi. Nagle jeden zmienił pozycję na stojącą.
- *O, chyba zemdlał!* — komentuje wydarzenie jeden z towarzyszy.

***

Jaś odmienia rzeczownik „kot" przez przypadki:
- *Mianownik: kot.*
- *Dopełniacz: kota.*
- *Celownik: kotu.*
- *Wołacz: kici, kici.*

***

Uczeni dowiedli, że najwięcej witaminy zawierają... apteki.

***

- *Gdzie byłeś tak długo?*
- *W komisariacie. Zatrzymali mnie, za wolno jechałem.*
- *Od kiedy to zatrzymują za wolną jazdę?*
- *Radiowóz mnie dogonił...*

***

Przychodzi Zenek do domu lekko zawiany, a teściowa stoi w drzwiach z miotłą w ręku.
- *Mamusia zamiata?* - pyta Zenek. - *Czy odlatuje???*

***

Kowalska po raz drugi staje przed sądem:
- *Ile pani ma lat?*
- *Trzydzieści osiem, wysoki sądzie.*
- *Pięć lat temu mówiła pani to samo!*
- *Ależ oczywiście, wysoki sądzie. Ja nigdy nie zmieniam zeznań.*

***

Dwaj skazani spotykają się w więziennej celi. Jeden pyta:
- *Ile dostałeś?*
- *15 lat. A ty?*
- *10 lat.*
- *To zajmij pryczę przy drzwiach, bo szybciej wychodzisz!*

***

Siedzi student na ławce i w pewnym momencie podchodzą do niego policjanci i mówią:
- *Co robisz?*
- *Kontempluję.*
- *Zaraz ci w łeb strzelę, to będziesz prosto pluł...*

***

Klient zwraca uwagę barmanowi:
- *Nalał mi pan do kieliszka zbyt mało koniaku.*
- *Bardzo pana przepraszam, jestem krótkowidzem.*
- *A nie zdarza się czasem panu nalać zbyt dużo?*
- *Och, nie! Aż tak ślepy, to ja nie jestem!*

Piosenka na życzenie

Pamiętasz, była jesień

Z repertuaru Sławy Przybylskiej

Pamiętasz była jesień
mały hotel "Pod różami",
pokój numer 8
staruszek portier
z uśmiechem dawał klucz
na schodach niecierpliwie
całowałeś po kryjomu
moje włosy
czy więcej złotych liści było
czy Twych pieszczot miły
dzisiaj nie wiem już.

Odszedłeś potem nagle
drzwi otwarte
liść powiewem wiatru
padł mi do nóg
i wtedy zrozumiałam
- to się kończy
pożegnania czas
juz przekroczyć próg.
Pamiętasz była jesień
pokój numer 8, korytarza mrok
już nigdy nie zapomnę hoteliku "Pod różami"
choć już minął rok.

Kochany wróć do mnie
ja tęsknię za Tobą
i niech rozstania, kochany
nie dzielą nas już.
Pociągi wstrzymać
niech nigdy już listonosz
złych listów nie przynosi
pod hotelik róż.

FOTO W Głosie

Taki sobie grzybek!

Cennik
życzeń, podziękowań, ogłoszeń drobnych

cena (z podatkiem VAT) za 1 linijkę umowną (28 znaków - liter):

tekst	mniej niż 300 zn.	więcej niż 300 zn.	komercyjne
zwykłe	360 rub/lin;	320 rub/lin;	500 rub/lin;
pogrubioną czcionką	460 rub/lin;	420 rub/lin;	540 rub/lin;
w czarnej ramce	420 rub/lin;	400 rub/lin;	520 rub/lin;
w czerwonej	460 rub/lin;	440 rub/lin;	540 rub/lin;

nekrologi na stronie 2 o wymiarach 81x30 mm 2500 rub
Numer konta Bielinwiestbanku w Grodnie: 3015204440014, kod 705
YHH 500059292

Wydawca: SZ „Związek Polaków na Białorusi"
Adres redakcji: 230023 Grodno ul. Dzierżyńskiego 32
Tel. (0152) 72-31-69, fax (0152) 72-00-75, 72-31-69
e-mail: glosznadniemna@mail.grodno.by
glosznadniemna@yahoo.com

Redaktor naczelny: Andrzej DUBIKOWSKI

Redaktorzy: Tatiana Zaleska (zastępca redaktora naczelnego), Alicja Samiec (sekretarz redakcji), Helena Bohdan

Fotograf: Jarosław Waniukiewicz
Łamanie: Witali Bartoszewicz
Prenumeratę: można zamówić w każdym urzędzie pocztowym na Białorusi (do dnia 15 każdego miesiąca).
Cena gazety w prenumeracie miesięcznej wynosi 3 240 BYB.

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 685. Індэкс 63863
Аб'ём выдання - 4 друкаваныя аркушы Заказ № 4365 Наклад 2550 асобнікаў.
Штотыднёвік "Глос знад Немна" (на польскай мове) ISSN 1563-3233
Адрас рэдакцыі: 230023 Гродна вул. Дзяржынскага, 32
Друк: Гродзенскае абласное ўнітарнае паліграфічнае прадпрыемства "Гродзенская друкарня" Гродна вул. Паліграфістаў, 4
Падпісана да друку 27.09.2007 у 15.00
Якасць друку адпавядае якасці прадстаўленых рэдакцыяй дыяпазітываў.

Bądźmy w kontakcie

Czekamy na Państwa telefony od godz. 9.00 do 18.00,
tel. (0152)72-31-69

